

Kuuban reissu 7.2. - 21.2.2017

Mielessäni oli jo muutaman vuoden ajan pyörinyt ajatus Kuuban matkasta. Halusin nähdä tuon legendaarisen Karibianmeren saaren vielä, kun massaturismi ei totaalisesti ole kerinnyt pilata sen ”menneen maailman” pittoreskia kauneutta.

Haaveeni saaren näkemisestä saivat lihaa luidensa ympärille kuluvan vuoden tammikuun lopussa, kun Finnair ilmoitti aloittavansa suorat lennot Kuubaan vuoden lopulla. Pikainen tiedustelu vaimolta onko hän mahdollisesti halukas lähtemään mukaan, johti kysymykseen olisiko hänellä mitään sitä vastaan, jos lähtisin sinne itsenäni. Vastustusta ei ilmennyt, joten mieleeni kohosi jo kuva täysin lintujen tarkkailulle omistetusta kaksiviikkoisesta subtrooppisella paratiisisaarella. Arastelin kuitenkin hieman täysin yksikseni toiselle puolelle Atlanttia lähtöä, ja kyselinkin sosiaalisessa mediassa ”läheisistä lintupiireistä” mahdollisia halukkaita linturetkelle Kuubaan. Ajankohdaksi olin suunnitellut joulukuun alkua kuluvana vuonna.

Odotin pari päivää vastauksia, mutta halukkaita ei ilmoittautunut, joten päätin varata matkan vain itselleni. Saisihan sinne varmaan myöhemminkin lippuja, jos halukkaita ilmaantuisi. Täyttelin työpäivän ratoksi Finnairin nettisivuilla kaavakkeita täyteen, mutta päästyäni ”maksa matka” –kohtaan, ei tapahtunutkaan mitään. Paria ärräpäättä myöhemmin otin luurin kauniiseen – tai ainakin karvaiseen – käteeni ja soitin Finnairin asiakaspalveluun. Henkilö toisessa päässä oli oikein avulias ja sanoi, että onnistuuhan se matkan tilaaminen näinkin. Silloin vieressä istuva kollegani sanoi minulle saaneensa juuri sähköpostiinsa tarjouksen viimehetken lähdistä Kuubaan – hinnat Finnairin suorilla lennoilla alkaen neljäsosa siitä, mitä olin juuri maksamassa... ”Öhöm! Saisinko vielä perua tämän matkavarauksen?” Kysyin asiakaspalvelijalta. Kävihän se. Nyt aloin paneutua pikalähtötarjoukseen.

Kävi ilmi ettei Finnair omissa nimissään lentänytkään tässä vaiheessa Kuubaan, mutta eräiden matkatoimistojen kautta näin kuitenkin tapahtui. Tämän kyseisen matkatarjouksen oli esittänyt Apollomatkat ja tosiaan, jos olisin ollut valmis lentämään seuraavan viikon tiistaina, olisin saanut matkan neljäsosahinnalla. Elettiin torstaita, joten

arvelin etten millään olisi saanut matkajärjestelyjä tehtyä muutamassa päivässä. Tartuinkin vasta toiseksi parhaaseen tarjoukseen, joka oli lennot puoleen hintaan ja lähtö vasta puolentoista viikon päästä tiistaina. Kiirehän siinäkin tuli.

Lennot olivat Varaderon kentälle (virallinen nimi Juan G. Gómez Aeropuerto), joten varasin majapaikan pienestä kylästä lentokentän ja Varaderon turistihelvetin väliltä vain kahdeksi ensimmäiseksi yöksi. Majapaikat Kuubassa voidaan jakaa karkeasti kahteen ryhmään: Pääosa turisteista majoittuu valtion omistamissa hotelleissa, jotka usein ovat all-inclusive tyyppisiä. Toinen vaihtoehto ovat niin sanotut kotimajoitukset, joita paikallisittain kutsutaan nimellä *casas particulares*. Valtio on antanut yksityisille ihmisille mahdollisuuden pitää kahta huonetta/huoneistoa vuokralla ja

veloittaa sitten näiltä ”majoitusyrityksiltä” vuodessa kiinteän summan, joka ei ole ihan pieni. Olin lukenut paljon hyvää *casas particulareista* ja kun en ole koskaan ollut kovin innostunut all-inclusive hotelleista, oli valintani selvä.

Autonvuokraus meinasi aiheuttaa harmaita hiuksia. Yhdellä sun toisella nettisivulla varoiteltiin huijaavista vuokraamoista, vaikka kaikkien autovuokraamoiden piti käsitykseni mukaan olla Kuuban valtion omistamia. Lisäksi suurin osa autoista tuntui jo olevan varattuna, joten valikoima oli vähissä ja jos joku on Kuubassa kallista niin autonvuokraus. Lopulta löysin yhdestä Varaderossa sijaitsevasta vuokraamosta pienen henkilöauton haluamikseni kymmeneksi päiväksi. Auto oli tietenkin halvin mahdollinen eli kiinalaisvalmistainen Geely.

Otin myös yhteyttä sähköpostitse Zapatan suoalueilla toimivaan oppaaseen, sillä olin lukenut oppaan olevan välttämättömän tuolla seudulla. En ollut ennen käyttänyt opasta ja mietin sitä nytkin pari kertaa, sillä olen suuri budjettimatkailun ystävä. Eli suomeksi sanottuna raharajoitteinen. Sainkin varattua itselleni Angel nimisen oppaan, jota oli kovasti hehkutettu *Bird Forumilla*. Kyselin häneltä myös mahdollista majapaikkaa muutamaksi yöksi Playa Largasta, joka on tuon laajan suojelualueen keskustaaajama. Kiireellisestä lähdöstäni johtuen sähköpostikirjeenvaihtomme taisi jäädä tuolta osin hieman kesken, kuten oli myöhemmin käyvä ilmi.

Matkavalmisteluihini ennen matkaa kuului vielä ajoreitin suunnittelu, niin että kohdalle osuisi mahdollisimman monta lintukohdetta. Puoleentoista viikkoon en paljon muuta lukenutkaan kuin netistä kaivamiani matkakertomuksia Kuubaan suuntautuneilta linturetkiltä. Osoittautui, että Kuuba oli niin suuri saari, etten kymmenessä päivässä millään ehtisi käydä saaren jokaista kolkkaa läpi. Niinpä jätin suosiolla saaren itäosat suunnitelmistani pois. Itä vaikutti mielenkiintoiselta Guantanamoiheen ja laajoine suojelualueineen, mutta näin ensikertalaisena valitsin kohteekseni – vähän tylsästi ehkä – lähes kaikista matkakertomuksista tutummiksi tulleet saaren länsi- ja keskiosat. Tilasin myös välittömästi netistä *Helm Field Guides*-sarjaan kuuluvan *Birds of the West Indies* – määritysoppaan, sekä maantiekartan Kuubasta. Lisäksi järjestelin ja tutkiskelin muuta matkaa koskevia asioita, kuten mitä asiakirjoja ja rokotuksia Kuubassa tarvitsee, saanko lomaa töistä, sekä muita toissijaisia asioita.

Vähän liiankin nopeasti koitti päivä, jona lentäisin kauemmaksi, kuin olin koskaan elämässäni käynyt. Olinhan pysytellyt tiiviisti kotimaanosassani koko aiemman elämäni (Kanariansaaret kait voidaan laskea Eurooppaan kuuluviksi?). Niin ne määräysoppaat ja kartathan eivät tietenkään kerinneet minulle asti ennen matkallelähtöä. Onneksi sain kyydin kentälle, niin pystyin pyytämään kuljettajaa koukkaamaan Lintuvarusteen kautta. Sieltä löytyi samainen Helmin määräysopas, jonka olin tilannut netistä. Ja minullahan oli lentokoneessa kymmenisen tuntia aikaa tutustua Kuuban linnustoon.

Hyvien tuulten siivittämänä arvioitu lentoaika lyheni puolella tunnilla, mistä olin erittäin tyytyväinen. Yhdeksän ja puoli tuntia riittää mainiosti polvet suussa vieraiden ihmisten keskellä istumista. Hiukan jännitti Kuuban maahantulovirkailijoiden suhtautuminen kaukoputkeen, kiikariin ja pariin kameraan. Näistäkin kohtaamisista olin lukenut jännittäviä tarinoita, joista kaikki eivät päättyneet kovinkaan onnellisesti. Matkatavaraselvityksessä kauniisti hymyilevä nuori virkailijatar pyysi minua ottamaan optiikan esille, myös kaukoputken suojapussistaan, mutta muutoin kaikki sujui kuin salsatanssi. Passintarkastuksessa virkailijatar oli totisempi ja meininki muutenkin kuin kotomaamme itärajalalla, mutta pian olin oikeasti Kuuban kamaralla.

Vaihdoin asemalla vielä valuuttaa, sillä Kuuban pesojahan ei saa muualta kuin Kuubasta. Kolmellasadalla eurolla sain noin kolmesataa paikallista rahaa, joka tässä tapauksessa oli tarkemmin sanottuna Kuuban turistipesoja (CUC = Cuban convertible peso). Maassahan on kaksirahajärjestelmä, jossa yksi turistipeso vastaa noin 25 paikallista pesoa (CUP = Cuban peso).

Kello lähestyi iltakymmentä, joten asemarakennuksesta ulos astuessani vastassani oli pimeä ja kuuma Kuuban yö - sekä tietenkin taksikuski, jonka majapaikan pitäjä oli lähettänyt minua vastaan. Häntä ei ollut vaikea löytää hänen pidellessään kylttiä, jossa luki vasikankokoisin kirjaimin "JONI". Tunsin olevani kuin vanhassa elokuvassa. Vielä kun kävelimme parkkipaikalle ja hän avasi minulle oven vuosimallin 1957 Chevrolet Bel Airin takaistuimelle oli elokuvamainen tunnelma täydellinen. Se kylläkin haihtui pian kun kuski käynnisti pellin alla kolisevan Toyotan dieselmoottorin, mutta venäläisen naftan käry haihtui vasta puolisen tuntia sen jälkeen kun olin jäänyt taksista.

Seuraavat kaksi yötä majapaikkani oli oleva kylässä nimeltä Boca de Camarioca. Majapaikan omistaja oli kuusissakymmenissä oleva Guilberto, joka ei puhunut sanaakaan englantia. Onneksi vastassani oli myös hänen poikansa joka sitä vastoin puhui oikein hyvää englantia. Hän esitteli huoneiston (makuuhuone, pieni keittiö ja kylpyhuone) minulle ja kysyi kelpaako? Kelpasihan se väsyneelle matkamiehelle, vaikka olikin parhaat päivänsä nähnyt. Olin iloinen omasta jääkaapista ja

suihkusta, sillä en ollut nähnyt majoituksesta yhtään kuvaa aiemmin, joten en ollut tiennyt mitä odottaa. Se että ikkunoissa ei ollut laseja ollenkaan hämmästytti äkkinäistä matkaajaa, mutta tulevien kahden viikon aikana tulin huomaamaan, ettei niitä ollut juuri muissakaan majapaikoissa. Sen sijaan ikkunoissa oli peltiset sälekaihtimet, joilla oli tarkoitus sulkea ulos niin päivän kuumuus, yön kylmyys (ei semmoista kyllä minun aikana esiintynyt), kuin myös kaikki peukalonpäästä suuremmat otukset.

Kysyin pojalta (tai noin kolmikymppinen mieshän hän oli) olisiko jossain lähellä auki olevaa kauppaa, josta voisi ostaa ainakin juomista. Kauppaa ei ollut, mutta hän lähti näyttämään minulle paikallisen baarin, josta sai ostaa juotavaa myös ulos. Baarissa – joka oli koju, jonka edessä pihalla oli muutama pöytä ja tuoleja – oli normaali Suomestakin tuttu baarimeininki. Paikallinen elämää nähnyt mieshenkilö tuli tietysti heti turistia viihdyttämään, mutta kovasta yrityksestä huolimatta en ymmärtänyt sanaakaan siitä tulvasta, joka hänen suustaan tuli. Onneksi kyseessä oli täysin harmiton heppu. Ostin ison pullon vettä ja pari pulloa paikallista olutta ja vetäydyin huoneeseeni.

Olut oli oikein suunmukaista, otin suihkun ja valmistaudun nukkumaan. En ollut nukkunut koneessa juuri ollenkaan, mutta suuresta väsymyksestä huolimatta en meinannut saada unen päästä kiinni edelleenkään. Kotimaassa oli töihinlähtöaika. Sammuttaessani metelöivän ilmastoinnin kuului ulkoa tasainen kaskaiden tai joidenkin sirkkojen siritys. Sekä ihmisten – myös lasten – ääniä. Täällä elettiin näköjään yöllä.

Kovinkaan paljoa en ensimmäisen vuorokauden puolella ollut Kuubasta nähnyt. Vain sen mitä katuvalojen kajossa vähän näki. Ei merkkiäkään yhden ainoasta linnusta. Mitähän se seuraava päivä toisi mukanaan?

Boca de Camarioca

8.2.2017

En tainnut olla ainoa, jolla sisäinen kello oli sekaisin. Naapuruston kukko aloitti kiekumisensa puoli neljältä. Ääni, jonka tänä päivänä kuullessani, yhdistän aina Kuubaan. Niin tutuksi se siellä olo aikana tuli ja nopeasti siihen tottui, eikä se enää muutaman päivän päästä häirinnyt unta mitenkään.

Ulkona oli vielä pilkkopimeää. Päätin luovuttaa nukkumisen suhteen ja lueskelin muutaman tunnin aamunkoittoa odottaen. Huomasin etten ollut ainoa asukas huoneessa. Seuranani oli kotisirkka tai joku sen tapainen. Lisäksi seinän vierustalla näytti kulkevan pienen pienten muurahaisten valtatie. Faaraomuurahaisten nimi tuli hakematta mieleeni. Nämäkin tulivat tutuksi seuraavina kahtena viikkona, sillä niitä oli joka ikisessä majapaikassa. Sen sijaan torakoita en nähnyt missään. Ehkä faaraomuurahaiset pitivätkin ikävämmät asukkaat poissa?

Pimeys muuttui hämäräksi puoli seitsemän maissa ja lähdin kävelemään suuntaan, jossa kuvittelin rannan sijaitsevan. Mukanani oli tuloste Googlemapsista, jota käytin kaduilla suunnistamiseen. Harvalla kadulla oli nimeä. Ensimmäinen yritys rannalle pääsemiseksi päättyi erään hotellin piha-alueeseen, mutta jo toisella yrittämällä löysin kadun joka vei rannalle. Ensimmäiset havainnot siivekkäistä olivat talojen katoilla räpistelevät kyyhkyt, mutta hämärässä tarkempi tunnistus jäi sillä erää tekemättä. Rannan tuntumassa kuulin puista tutun sirkutuksen, **varpusia**. Ei kovin eksoottisesti alkanut tämä lajilista.

Mutta seuraavasta lajista, **taiturimatkijasta** tuli reissun ensimmäinen elämänpinna. Rantavedessä uiskenteli taas tutumpi laji, **tukkakoskelo** ja pari **lehmähaikaraa** suoritti ohilennon. Ennestään tuttuja lajijako täällä vain oli? Valoisuuden lisääntyessä huomasin meren yllä lentelevän useiden satojen yksilöiden pääskyparven. Mutta mitä pääskyjä ne olivat? Putki ei ollut matkassa ja kiikareilla en saanut varmaa tunnistusta aikaiseksi. Noin räystäspääskyn kokoisina ja muotoisina vaihtoehtoina olivat lähinnä kuubansinipääsky ja luolapääsky. Sitten kiinnitinkin jo huomioni rantahiekalla piipertävään kahlaajaan. Kurmitsa se selvästi oli, mutta mikä niistä? Määritysoppaankin olin unohtanut majapaikkaani. Onneksi kamera oli sentään mukana ja nappasin siitä muutaman dokumentin, joiden perusteella lajiksi varmistui **tundrakurmitsa**.

Kävelin hitaasti rantaa kylästä poispäin ja saavuin jonkinlaiselle luullakseni rannikkovartioston rakennukselle, jonka pihalla näkyi vihreäsuisia miehiä. He eivät juurikaan kiinnittäneet huomiota minuun, niinpä jatkoin hidasta maleksimistani eteenpäin. Pikkuhiljaa linnut olivat heräilleet ja ympäriltäni kuului kaikenlaista mielenkiintoista tirskutusta. **Pilkasiipikyhky**, **rantakerttuli** ja **kiipijäkerttuli** näyttäytyivät ensimmäisten joukossa. Pian puiden takaa paljastui mielenkiintoisen näköinen lutakko, jota en karttani merkintöjen perusteella ollut osannut odottaa lainkaan.

Karibianhaikara (*Egretta tricolor*) ja amerikanpitkäjalka (*Himantopus h. mexicanus*)

Sinne kävellessäni rantaviivaa seuraillen, vastaani lensi kaksi suurta lintua, **ruskopelikaaneja**. Elämäni ensimmäiset pelikaanit! Nyt alkoi matkamiestä jo hieman hymyilyttää. Ja hymy ei osoittanut hyytymisen merkkejä lutakon rantaan saavuttuani: **jalo-**, **lehmä-**, **amerikankyrry-**, **lumi-**, **sini-** ja **karibianhaikaroita**, **(amerikan)pitkäjalkoja**, **keltajalkavikloja**, **nokisiipilokkeja** ja yksi **sepelkalastaja**. Lutakossa kävi uskomaton vilske. Pieniä varpuslintuja kuhisi rantapuskissa. Tunnistettavasti näin niistä **ruskokruunu-** ja **naamiokerttulin**. Ylläni pyöri taas pääskyjä, jotka nyt näin paremmin, kun valokin oli kohdillaan auringon noustua taivaalle. **Luolapääskyjen** joukossa oli joitakin kiittäjiä, jotka kirjallisuutta tutkittuani määritin **pallokiittäjiksi**.

Lumihaikarat (*Egretta thula*) kalassa

Jalohaikara (*Ardea alba*) ja amerikanpitkäjalka

Pilkkasiipikyyhky (*Zenaida asiatica*)

Olisin viihtynyt lutakolla vaikka kuinka pitkään, mutta minun oli lähdettävä palailemaan majapaikkaani, jonne olin tilannut aamiaisen yhdeksäksi. Yksinäinen **kuningastiira** lensi ylitseni ja rantakivikossa huuteli **amerikantylli** pariskunta. Äkkiä huomioni kiinnitti outo, kova ja metallinen ääni. Musta lintu tuli puun rungon takaa esiin, **antillienmölyturpiaali**. Niitä oli useampikin paikalla ja ne on helppo erottaa muista mustista turpiaaleista pitkän V:n muotoisen pyrstönsä perusteella. Tullessani näkemäni pilkkasiipikyyhky oli saanut kaverin ja kerttuleita tuntui olevan joka pusassa, joista uudeksi lajiksi sain vielä **pensaskerttulin**. Ruskokruunukerttuleiden huomasin liikkuvan myös paljon maassa. Niiden käyttäytymisestä tulikin mieleeni kotoiset västäräkit ja nämäkin tuntuivat viihtyvän hyvin urbaanissa maisemassa. Ruskokruunukerttuli olikin yksi useimmiten näkemistäni linnuista Kuubassa.

Kylään saavuttuani selvisi myös hämärässä näkemieni kyyhkyjen laatu: **turkinkyyhkyjä**. Ne osoittautuivat yleiseksi lajiksi Kuuban kaupungeissa ja kylissä. Hauskan näköisiä kippurahäntäisiä liskoja otti aamuaurinkoa eräässä romukasassa. Liskoilla ei kait suomalaista nimeä olekaan, mutta englanniksi niitä sanotaan *Curly-tailed Lizardeiksi*. Näitä kiemurahäntäisiä liskoja on saarella useita lajeja, joita en minun reptologin kyvyilläni voinut erottaa toisistaan.

Aamiaiseksi oli sämpylöitä, juustoa, munakas, sekä hyvää vahvaa kahvia, guavamehua ja hedelmäpaloja. Söin kaiken. Muutaman tunnin keräsin voimia, selasin ottamiani kuvia läpi ja kirjoittelin lajeja ylös. Ennen puolta päivää lähdin kiertelemään kylän katuja suunnaten tällä kertaa sisämaahan päin. Lähes välittömästi huomasin suuren mustan linnun liitelevän yläpuolellani. Se oli **kalkkunakondori**, joita tulin näkemään useita kymmeniä – ellen satoja - joka päivä. Päivän kolmanneksi kyyhkylajiksi sain **pulun** ja siltaa ylittäessäni huomasin joesta töröttävän parrun päällä nuoren ruskopelikaanin, joka poseerasikin minulle mieluusti.

Nuori ruskopelikaani (*Pelecanus occidentalis*)

Kohta huomasin käveleväni keskellä karjalaitumia ja viljelymaita. Seuraava elis oli erikoisen nokan omaava käkilintu **ani**, joka pyydysteli maassa ryömiviä ötököitä tien pientareella. Myös elämäni ensimmäisen kolibrin näin tällä maalaistiellä. Luulin sitä ensiksi sudenkorennoksi, mutta pian tajusin sen olevan **kuubansmaragdikolibri**. Ruskokruunukerttuleita näkyi tien vierillä tasaisin välimatkoin, ylläni pyörivät kalkkunakondorit ja

Ani (Crotophaga ani)

pallokiitäjät. Laitumia reunustavissa puissa oli taiturimatkiijoita, joka myös osoittautui erittäin yleiseksi Kuubassa. Ikävämpi oli löytää tien sivusta kuollut isoliskokäki. Mieluummin olisin nähnyt pinnakelpoisen yksilön. Samassa kohtaa kiinnitti huomioni puussa äännellyt pienehkö keltanaamainen sirkunnokkainen lintu. Dokumenteista myöhemmin tarkastettuani totesin katselleeni **kultakurkkusirkkusta**. Olin juonut vesipulloni, joten päätin kävellä takaisin kylälle päin. Aurinko paahtoi todella kuumasti ja tunsin pienen jomotuksen alkavan jyskyttää ohimoillani. Unenpuute ja kuumuus alkoivat vaikuttaa. Ennen kylän rajaa sain pinnalistaani vielä **kuubanlauluturpiaalin**.

Yksi yleisimmistä linnuista tienvarsilla oli taiturimatkija (*Mimus polyglottos*).

Kylään päästyäni poikkesin keittolounaalla ravintolassa. Oluen lisäksi siis ihan oikeatakin syötävää keittoa. Se piristi niin, etten malttanut mennä vielä lepäämään vaan kävin majapaikassa vain ottamassa yhden päänsärkypillerin ja täydentämässä vesivarastoni, jonka jälkeen pyrin lähestymään aamulla löytämäni lutakkoa toisesta suunnasta. Matkalla löysin paljon pienemmän lutakon, mutta senkin reunamia kansoittivat lehmä-, jalo- ja sinihaikarat, keltajalkaviklot, sekä uutena lajina **amerikanviklo**. Viklolajeja pääsi kätevästi vertailemaan, sillä yksi kumpaakin seiso i aivan tertiaalit tertiaaleissa kiinni ruohotuppaalla. Hieman edempänä kohtasin kokonaisen aniperheen. Pian huomasin että kulkemaani reittiä ei suuremmalle lutakolle pääsisi ja läksin palailemaan majapaikkaan. Vielä kohtasin yhden uuden lajin, kun huomasin parinkymmenen metrin päässä maassa vähän varpusta isomman linnun. Kiikarit silmille nostettuani tajusin katselevani päivän neljättä kyyhkylajia, **suomubarpuskyyhkyä**.

Vasemmalla ylhäällä amerikanviklo (*Tringa melanoleuca*) ja oikealla keltajalkaviklo (*Tringa flavipes*)

Olin varannut ajoneuvon vuokran alkavaksi seuraavasta päivästä, mutta halusin käydä etsimässä vuokraamon jo näin etukäteen, jotta seuraavana päivänä sen etsimiseen ei menisi aikaa. Kysyin Guilberton pojalta miten pääsisin kätevimmin Varaderoon? Hän neuvoi minua menemään paikallisliikenteen bussilla ja antoi vieläpä muutaman kolikon paikallisia pesojakin maksuvälineeksi. Odotin bussia Varaderoon johtavan isomman tien varressa. Vasta neljäs bussi oli minun kyytini. Istuin etupenkkiin, jotta pysyin paremmin kärryillä siitä mihin oltiin menossa. Maksoin parinkymmen kilometrin bussimatkan, joka kustansi Suomen valuutassa joitakin senttejä.

Kalkkunakondori (*Cathartes aura*)

Varadero on pitkä niemi – tai ehkä ennemminkin saari, joka on pyhitetty turismille. Sinne johti yksi ainoa tie siltaa pitkin, jolla oli tarkastusasema. Ilmeisesti kuubalaisilla ei ollut alueelle asiaa, jos eivät työskennelleet siellä. Varaderoon saavuttuamme kävi ilmi että vuokraamo, josta olin auton varannut, ei sijainnutkaan tämän kaupungin niin sanotussa keskustassa, vaan hotellialueella pohjoisempaan. Onneksi bussi jatkoi matkaansa siihen suuntaan jätettyään suurimman osan matkustajista kyydistä keskustassa. Bussikuskin neuvosta jäin kyydistä muutamaa kilometriä pohjoisempaan ja kävelin päätien varresta vuokraamolle. No, siinähan se nyt oli. Ympärillä oli vain hotelleja ja aidattu golfkenttä. Ihmettelin itseseni, miksi olin tullut tänne? Olisinhan samalla tavalla löytänyt sinne seuraavanakin päivänä. Hotellin suunnasta lähestyi hevonen ja rattaat, joilla turisteja kuljetellaan. Ne olivat tyhjät ja hevosen ajaja huuteli tarvitsisinko kyytiä? Tarvitsinhan minä ja parikymmentä minuuttia myöhemmin olin Varaderon keskustassa.

Keskusta ei paljon etelä-eurooppalaisesta turistipaikasta eronnut. Hotelleja, baareja, kauppoja ynnä muita turistien pää – tai ainakin rahojen menoksi pystytettyä pytinkiä. Kävin ostamassa vettä ja välipalaa, sekä vaihtamassa vähän CUCseja paikallisten pesoiksi. Löysin myös liikkeen, jossa myytiin tiekartoja. Kartta ei ollut niin yksityiskohtainen kuin olin toivonut, mutta tyhjää parempi. Piipahdin myös rannalla lyhyesti toteamassa, että iso on ja hieno, kunnes päätin etsiä kyydin ”kotiin” päin.

Nokisiipilokki (*Leucophaeus atricilla*) talviasussa

Yritin etsiä jotakin bussiaseman tapaista, sitä kyselinkin, mutta löytämättä. Lopulta tuskastuneena päätin ottaa taksin. Enkä ottanutkaan mitä tahansa kumipyörää, vaan ihka aidon Ladan. Onnistuneesta tinkaamisesta huolimatta taksikyyti Boca de Camariocaan maksoi satoja kertoja enemmän, kuin paikallisbussi oli maksanut, mutta puolta halvempi se silti oli kuin sama matka kotimaassa. Sain muuten taksiin seurakseni kolmihenkinen perheen matkan varrelta. Heiltä taksisuhari sai sen rahan, jonka olin onnistunut tinkimään hinnasta pois. Varaderosta en uusia pinnoja saanut. Olin nähnyt nuoren nokisiipilokin rannalla, varpusia, taiturimatkijoita, mölyturpiaaleja, lehmähaikaroita ja turkinkyyhkyjä.

Perhe jäi taksista ison tien varressa, joten minäkin päätin kävellä siitä sen muutaman korttelin matkan majapaikkaan. Se kannatti, sillä näin taivaalla hahmon, josta ei voinut erehtyä, vaikka näin sellaisen "livenä" ensimmäistä kertaa elämäni aikana, enkä tarvinnut edes kiikareita; fregattilintu! Ja koska Kuubassa esiintyy vain yksi heimon laji, oli helppo päätellä liitelijä **keisarifregattilinnuksi**.

Lepohetken jälkeen suunnistin samaan ravintolaan, jossa olin lounaan syönyt. Muistelen, että paikan nimi oli El Regresso. Halusin syödä paikallista kalaa ja valintani osui suosittelujen jälkeen paistettuun *parguun*, joka kotimaassa suoritettujen empiiristen tutkimusten jälkeen sai englantilaiseksi nimekseen Red Snapper (Olisikohan tuo punanapsija suomeksi?). *Pargu* maistui herkulliselta. Samoin paikallinen olut, Bucanero. Otinpa jälkiruuaksi yhden mojitonkin.

Päivälliseni aikana hämärä oli vaihtunut pimeäksi ja oli aika lähteä yrittämään nukkumista. Tällä kertaa untani häiritsi vahva dieselöljyn haju. Lopulta nukahdin hajusta huolimatta, tai ehkä juuri siksi. Seuraavana päivänä tekemieni uteluiden tuloksena hajun lähteeksi paljastui lähistön öljynjalostamo.

Ensimmäisen kokonaisen retkipäivän lajisaldoksi jäi vaivaiselta kuulostava 36 lajia, mutta laatu korvasi määrän moninkertaisesti. Olinhan saanut 30 elistä. Koto-Suomeen verrattuna lintuja - etenkin isompia – oli määrällisesti enemmän, eivätkä ne olleet niin arkoja.

Boca de Camarioca – Las Terrazas

9.2.2017

Lähdin kävelemään lutakolle jo aamukuudelta, sillä tavoitteenani oli olla sen rantamilla auringon noustessa. Oli mahtavaa katsella hämärän ja usvan seasta paljastuvia haikaroita ja kahlaajia aamun ensi sarastuksessa. Äänimaisemakin haki vertaistaan. Vesiäisten ja kerttusten sekalaisten ääntelyiden taustalla kylän kukot kiekuivat. Satunnaisesti kuului koirien haukuntaa ja autojen ääniä. Lajisto oli pitkälti samaa kuin edellisenä aamuna. Uusia pinnoja olivat **klovnihaikara**, **kruunuyöhaikara**, **amerikansipi**, **loistokerttuli** ja vasta valokuvasta huomaamani **pitkäkoipisirri**.

Aamiaisen olin varannut kahdeksaksi tällä kertaa, joten ihan liian pian minun täytyi poistua löytämästäni pikkuparatiisista. Paluumatkalla näin edellispäivältä tuttuja suomuvarpuskyyhkyjä sekä kylässä erään palmun rungolla kiipeilleen **mahlatikan**.

Mahalatikka (*Sphyrapicus varius*)

Aamiaisen jälkeen suuntasin taas bussipysäkille. Ison tien varresta hyppäsin paikallisbussin kyytiin, joka tässä tapauksessa tarkoitti vanhaa neuvostovalmisteista kuorma-autoa, jonka lavalla oli pituussuunnassa neljä istuinriviä. Itse en kylläkään mahtunut istumaan, niin täynnä "bussi" oli jo. Varaderossa selvisi, ettei tämä onnikan irvikuva jatkanut keskustaa pidemmälle, joten otin taksin vuokraamolle.

Jouduin vuokraamossa odottelemaan tovin, kun virkailija "neuvotteli" neljän ruotsalaisiksi olettamani ihmisten kanssa auton vuokraamisesta. Välillä virkailija muljautteli silmiään tuskastuneen näköisenä, kun kaksi pariskuntaa ei osannut oikein päättää vuokraavatko he autoa ja kuinkahan pitkäksi aikaa. Vuokraamoon "jonoon" ehti tulla myös slovakialaispariskunta, joiden kanssa kerkesin vaihtaa useammankin sanan.

Lopulta ruotsalaiset ja virkailija pääsivät kaikesta yhteisymmärrykseen ja tuli minun vuoroni saada ajokkini. Täyttelimme lomakkeet ja tuli maksun aika, jolloin minulle selvisi ettei kortilla voikaan maksaa, eikä minulla tietenkään ollut tarpeeksi CUCseja taskussani. Tästä seurasi lisää silmien muljauttelua ja tuskastuneita ilmeitä. Hetken neuvoteltuamme, virkailija päätti luottaa suomalaiseen ja ehdotti, että hakisin vuokra-autolla rahaa keskustasta. Huokaisin helpotuksesta, sillä minulla ei ollut mitään haluja tehdä tuota matkaa turistihintaisten taksien kyydissä.

Siirryimme kiinalaisvalmisteisen kinnerin luo. Auton mallimerkintä kuului koko komeudessaan Geely CK 1,5 GL. Se oli neliovinen, porrasperäinen perheauto. Kooltaan aika lähellä 80-luvun alun japanilaisia, Toyota Corollaa ja Datsun Sunnya. Myöhemmin paljastui, että myös auton ajettavuus oli samaa tasoa. Kilometrejä oli mittariin kertynyt jo sadantuhannen verran. Tosin tulin vielä samana päivänä huomaamaan, että niin matka- kuin nopeusmittarikin toimivat vain satunnaisesti. Virkailija laittoi virrat päälle, jolloin mittariston valot alkoivat välkkyä mikä mitenkin. "It's a Chinese!" Kommentoi virkailija ja otti kasvoilleen viattomimman hymynsä.

Hyppäsin Geelyyn ja ajoin keskustaan etsimään pankkiautomaattia. Löysinkin sellaisen, mutta se oli tietysti epäkunnossa. Päätin mennä pankkiin. Ovella oli vartija ja muutama ihminen jonossa. Jaahas – tämä ei nyt käynytkään niin nopeasti kuin olin kuvitellut. Aina kun pankista tuli joku ulos, vartija laski seuraavan sisään. Melko nopeasti tuli minunkin vuoroni. Pankin sisällä istuskeli penkeillä parikymmentä ihmistä joiden seuraan liityin odottamaan omaa vuoroani. Ehdin pitkien minuuttien aikana ajatella, että nyt se vuokraamon ukkeli luulee minun menneen menoani loppusummaa toimittamatta. Vartin verran istuskeltuani tuli vihdoinkin vuoroni ja sain nostettua rahaa. Ajoin viemään loppusumman vuokraamoon, eikä se vuokraamon virkailija mitenkään hermostuneelta vaikuttanut. Täällä oli ilmeisesti totuttu siihen, että joskus asioiden toimittaminen kestää.

Vihdoinkin olin vapaa ajamaan minne halusin eli hakemaan tavarani majapaikasta. Juuri kun olin kurvannut Varaderon sillalta Bocaan johtavalle tielle, virkapukuinen nuori mies tienvarressa viittoili kädellään pysähtymään. Mitähän minä nyt olin hölmöillyt? Ei se ollutkaan poliisi, vaan ilmeisesti jonkin sortin varusmies, joka halusi vain kyydin. Bocaan päästyämme jätin hänet ison tien varteen ja ajelin majapaikkaan pakkaamaan tavarani. Maksoin kahdesta yöstä 70 CUCia ja suuntasin kohti länttä.

Matanzasissa kalkkunakondoria pystyi kuvaamaan rantakadulta autosta.

Tarkoituksenani oli löytää seuraavaksi yöksi sija läheltä Las Terrazan luonnonpuistoa. Suorin tie sinne olisi vienyt saaren keskiosassa kulkevaa valtatieä pitkin, mutta koska olin Kuubassa, niin täytyihän minun Havannassa käydä edes sen verran, että ajan legendaarisen rantakadun - Malecónin - päästä päähän. Olin kartasta katsonut, että yksi iso tie kulkee Havannaan melko lailla saaren pohjoista rantaviivaa seuraten, mikä mahdollistaisi merilintujen ”bongaamisen”. Nopeasti minulle selvisi, ettei tie suurimmalta osaltaan kulkenut lähelläkään rantaa.

Matanzas oli ensimmäinen kaupunki länteen päin ajaessa, ja onnistuin välittömästi ajamaan hieman harhaan. Muutama paikallinen liftari neuvoi minua oikeaan suuntaan ja kiitokseksi siitä otin heidät kyytiin. Lisäksi halusin varmistaa, etten enää eksyisi. Kuubassa on maantapana ottaa kyytiin ihmisiä tienvarsilta, sillä monessakaan perheessä ei ole autoa ollenkaan. Lisäksi etenkin maaseudulla julkinen liikenne on vähintäänkin epäsäännöllistä.

Takapenkilläni istui nyt siis kolme espanjaa puhuvaa ihmistä matkatavaroineen. Vieressäni repsikan istuimella olivat minun optiikkani ja tärkeimmät tavarani, siksi en siihen matkustajia huolinut. Yksi takapenkkiläisistä, noin kuusikymppisen näköinen pieni mies puhui ihan hyvää englantiaakin. Ja kahden muun jäädessä kyydistä pois, hän esitteli itsensä Carlokseksi ja kertoi olevansa perulainen, mutta asuvansa Floridassa. Carlos toimi jalkapallovalmentajana yliopistossa (Tai collegessa – En muista varmasti enää.) ja oli jo ties monetta kertaa Kuubassa lomalla. Hän pyysi minulta kyytiä Havannaan asti ja suostuinkin siihen. Varsinkin kun hän lupasi tarjota sapuskat.

Jossain vaiheessa paljastin Kuuban matkan syykseni linnut ja harmittelin hänelle sitä, ettei tie kulkenutkaan aivan rannikkoa pitkin kuten olin kuvitellut. Hän sanoi tietävänsä hyvän ruokapaikan pienessä kalastajakylässä rannikolla. Vatsani kurni, joten kohta käännyimmekin kapealle rannikolle johtavalle tielle. Pikku kalastajakylä olikin vuosien saatossa muuttunut kuubalaiseksi leirintäalueeksi, joille turistien ei ollut luvallista edes leiriytyä. Ruokapaikkaakaan ei näkynyt. Merestä näin pilkahduksen, mutta lintuja en erityisemmin. Otimme leirintäalueen portilta taas uuden matkustajan kyytiin, joka halusi päästä pari kilometriä sisämaahan päin. Carlos jututti miestä ja selvisi, että paikassa jonne hän oli menossa, saattaisi olla ruokaa tarjolla.

Ruskokruunukerttuli (*Setophaga palmarum*)

Kohta käännyimmekin maalaistalon pihaan. Isäntä ja emäntä löytyivät talon takaa puutarhasta, jossa emäntä kyni kanaa ja isäntä nautti virvokkeita. Lupaavasta ensivaikutelmasta huolimatta jouduimme jatkamaan matkaa tyhjin vatsoin, sillä juuri sinä päivänä ruokaa ei vieraille pystytty tarjoamaan. Hätä ei ollut sen näköinen. Carlos muisti toisenkin hyvän ruokapaikan matkan varrelta.

Parikymmentä kilometriä

Havannan suuntaan ajettuamme käännyimme taas pikkutielle palataksemme puolisen tuntia myöhemmin taas isolle tielle. Carlos oli muistanut kylän nimen väärin. Edellisestä matkasta oli kuulemma aikaa... Oli minun vuoroni muljautella silmiäni.

Pysähdyimme huoltoasemalle, jonka yhteydessä näytti olevan baari. Sieltä olisi saanut suolapähkinöitä ja viinaksia. Vähän ennen Havannaa näimme tien vieressä kyltin, jossa oli hotelli- ja rantatunnuksien lisäksi haarukan ja veitsen kuva. Käännyin siis sinne. Paikka osoittautui turistien kansoittamaksi hotellikyläksi, mutta ainakin sieltä saisi murua rinnan alle. Kurvasin erään rantabaarin pihalle ja astuimme baariin, josta raikasi *Guantanamera* oikein elävien muusikoiden voimin. Onneksi löysimme vapaan pöydän mahdollisimman kaukana musikanteista ja vihdoinkin saimme syödäksemme.

Vielä yhden pienen harhaan ajon jälkeen löysimme Maleconin itäpäähän, jossa Carlos kiitti kyydistä ja minä jatkoin matkaa itsekseni. Pakko tunnustaa, että muutamaa pysähdystä liikennevaloissa lukuun ottamatta en paljon kerinnyt Havannaa

katsella. Havaitsin sentään Maleconin ruuhkasta meren yllä lentäviä ruskopelikaaneja, sekä yhden fregattilinnun.

Seuraavan pysähdyksen tein Havannasta länteen johtavalla moottoritiellä, kun havaitsin suuren järven vasemmalla puolella. Parkkeerasin tien sivuun, otin optiikan kainaloon ja juoksin tien yli järven rantaan. Tällöinen toiminta on siis laillista ja erittäin yleistä kuuban moottoriteillä. Ehkä sitä optiikan kantoa lukuun ottamatta. Yleisemmin keskellä moottoritietä kohtasi juustoa ja muita maataloustuotteita myyviä kauppiaita, hevoscukupelejä, pyöräilijöitä ja jalankulkijoita.

Olinkin aiemmin lkenut matkaraporteista, että näillä järvillä kannattaa pysähtyä lintuja katsomaan. Järven yllä olikin useita ruskopelikaaneja, joiden syösykalastusta pääsin seuraamaan. Uusiksi pinnoiksi sain **amerikannokikanan**, **paksunokkaukun** ja **amerikanharmaahaikaran**. Odottamistani sorsalinnuista ei näkynyt untuvaakaan, mutta olin näihinkin lajeihin tyytyväinen.

Nuoria ruskopelikaaneja

Ajelin vielä jonkun matkaa moottoritietä, kunnes käännyn Las Terrazan luonnonpuistoon vievälle tielle. Las Terrazan kylään, josta meinasin yösijaa kysellä, ei päässytäkään noin vain, sillä tien sulki puomi. Vartiokopista käveli luokseni mies, joka kyseli asiaani ja oliko minulla varattua majoitusta alueelta. Sanottuani, että haluaisin majoittua alueella, mies soitti muutaman puhelun ja kohta minulla olikin *casa particular* seuraavaksi yöksi hieman kylän ulkopuolelta. Kuuden maissa löysin perille vihreälle pikkutalolle, jota ympäröivät viljelmät ja metsäiset kukkulat, joiden yllä kondorit liitelivät.

Nuorehko pariskunta vuokrasi talostaan kahta huonetta, joista toiseen oli majoittuneet saksalaiset äiti ja tytär. Isäntäpari ei puhunut englantia, mutta ihan kohtalaisesti ymmärsimme toisiamme. Tarjolla oli onneksi illallistakin, mutta ennen sen tarjoilua ehdin hyvin kotiutua ja istahtaa Bucanero-tölkkilliselle saksalaisten seuraan talon kuistille jutustelemaan hämärtyvässä illassa. Illalliseksi oli mustapapukeittoa (jota tarjoiltiin lähes kaikissa paikoissa), riisiä, kanaa, kurkkua, tomaattia ja juccaa. Viimeksi mainittua luulin lähinnä paikalliseksi perunalajikkeeksi maistettuani sitä, mutta saksalaiset osasivat kertoa sen olevan juccaa. (Myöhemmin selvitin itselleni sen tarkoittavan samaa kuin maniokki.) Se oli oikein hyvää, niin kuin kaikki muukin tarjolla ollut.

Reissupinnoja oli kertynyt iltaan mennessä 45.

Las Terrazas – San Diego de los Baños

10.2.2017

Hyvin nukutun yön jälkeen oli mukava lähteä aamukävelylle kylän ympärillä kohoaville kukkuloille, jossa oli useita eri patikkareittejä, joista valita. Olin edellisenä iltana saanut isäntäväeltä summittaisen kartan kansallispuiston alueesta ja sitä apuna käyttäen suunnistin lähimmälle reitille, *Caminata el Taburete*. Kävelin kylän läpi vielä pimeässä aamussa ja muutaman kilometrin patikoinnin jälkeen olin viidakkopolun alkupisteessä. Metsän kätköistä kuului mielikuvituksellisia ääniä. Nyt olin oikeassa viidakossa!

Omituisista huutelihoista pari paljastui heti ensi metreillä. Toinen oli kaunis **antillienrastas** ja toinen vielä kauniimpi **kuubantrogoni**. Kuubantrogoni on maan kansallislintu ja paikallisen nimensä *Tocororo* se on saanut äänensä mukaan. Trogoni osoittautui suhteellisen yleiseksi kaikkialla, missä vain oli metsää.

Aurinko kohosi taivaalle ja päivä alkoi lämmitä. Huomasin, etten ollut ottanut vettä mukaan. Kirosin hölmöyttäni. Lintuja vilahteli puiden ja köynnöskasvien lomassa. Seuraavaksi tunnistin **karibiantyrannin** (määritysoppaasta luntaten tietysti). Suoraan yläpuolellani oksalla istui suurehko lintu. Kyyhkyltä se näytti, mutta lajista en saanut selvää. Päätin siirtyä, ettei minulle kävisi kuten patsaille kyyhkyjen alla tuppaa käymään, mutta silloin kyyhky lensi pois. Myöhemmin näin polun varrella lisää kyyhkyjä ja ne osoittautuivat **valkolakkikyyhkyiksi**. Reissun toinen ja kolmaskin smaragdikolibri näyttäytyi. Niiden kuvaaminen oli kuin lentävien sudenkorentojen kuvaaminen. Eli ei kovinkaan helppoa.

Sirkkutangara (*Spindalis zena*)

Kuubanhertikka (*Xiphopodius percussus*)

Olin varannut aamiaisen kymmeneksi ja olin ollut metsässä jo pari tuntia. Tajusin, ettei minulla ole aikaa kiertää koko lenkkiä, joten käännyn takaisin samaa polkua kulkien. **Kuubanhertikkapari** keikkui puussa ja vihdoinkin kuulin äänen, jota olin odottanut. **Kuubantodin** tunnusomaista konekiväärämäistä ääntelyä kuului ihan vierestä. Meni tovi ennen kuin paikallistin linnun. Senkin kuvaaminen osoittautui turhan haasteelliseksi sen istuessa varjoissa oksien kätköissä. Mutta kaunis se oli. Sitten hoksasin puunlatvuksesta uuden kauniin linnun, **sirkkutangan**. Lähestyin jo polun alkua kun määrätyshaasteen minulle heitti **karibianpiivi**.

Antillienrastas (*Turdus plumbeus*)

Onneksi keksin maastosta oikopolun Las Terrazasiin, niin en myöhästynyt aamiaiselta. Ilma oli jo sen verran lämmin, että kondoreita ilmestyi taivaalle. Ennen kylään saapumista seurasin kuubanvihertikan touhuilua palmun marjojen kimpussa, paria antillienrastasta, jotka poseerasivat kameralle tällä kertaa hienosti, sekä kultakurkkusirkkusia tienvarsipuskassa. Kylän muuntamoaseman aidalla istui karibianpiivi ja majapaikkaani ympäröivällä kasvimaalla taapersi muutamia **vaikertajakyyhkyjä**. Olipa ollut hieno aamu.

Karibianpiivi (*Contopus caribaeus*)

Aamiaisen syötyäni löysin kylpyhuoneesta suurimman näkemäni sammakon. Se oli isompi kuin mikään näkemäni rupikonna. Ryntäsin tietysti heti hakemaan huoneestani kameraa ja vasta sen jälkeen kerroin isännälle asiasta. Sammakko suihkussa ei itseäni haitannut, mutta ajattelin, etteivät saksalaisnaiset olisi sellaista kokemusta arvostaneet. Luulin sammakkoa amerikkalaiseksi härkäsamமாகoksi, sillä niitä oli levinnyt ihmisten mukana tällekin saarelle, mutta näytettyäni kuvia myöhemmin *Bird forumilla*, selvisi että laji olikin

kuubanlehtisammakko, joka on suurin lehtisammakoista. Olisihan minun pitänyt huomata kuvasta varpaiden levymäiset päät, jotka ovat selvä lehtisammakoiden tuntomerkki. En enää ihmetellyt sitäkään, miten se oli suihkuun päätynyt. Lehtisammakon varpailla seinää pitkin kiipeäminen ei ollut temppu eikä mikään.

Kuubanpuusammakko (*Osteopilus septentrionalis*)

Ennen matkan jatkamista harrastin hieman ikkunabongausta huoneestani ja sainkin aikaiseksi mukavan listan. Pihapiirissä oli kuubansmaragdikolibri, karibiantyranni, **kuubanvireo**, taiturimatkihoita ja joitakin kerttusia mm. **tiaiskerttuli**. Turpiaaleja oli täyskädellinen: kuubanlaulu- ja antillienmölyturpiaalien lisäksi uudet tuttavuudet **hohto-** ja **antillienturpiaali**. Näistä etenkin kuubanlaulu- ja hohtoturpiaali olivat hankalasti erotettavia toisistaan.

Karibiantyranni (*Tyrannus caudifasciatus*)

Puolilta päivin olikin hyvästien ja laskun maksamisen aika. Huone teki 30, päivällinen 7 ja juomani kaksi olutta ja viisi pulloa vettä toiset 7 CUCia. Alkaessani peruuttaa pihalta pois huomioni kiinnittyi viereiseen puuhun lennähtäneeseen tikkaan. Sehän oli uusi tuttavuus, **kuubanraitatikka**. Paikka vaikutti niin hyvältä, että mieleni olisi tehnyt jäädä sinne toiseksikin päiväksi, mutta tiukka aikataulu ei antanut myöten.

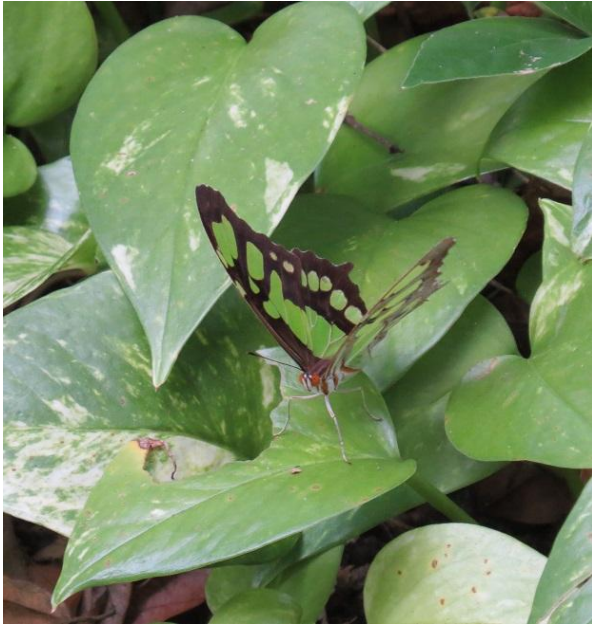
Hohtoturpiaali (*Molothrus banariensis*)

Heti kylän läpi ajettuani huomasin pari kondoria haaskalla vain muutaman metrin päässä tiestä. Haaska oli ruohikon kätköissä, joten en nähnyt mikä elukka oli tieliikenteen uhriksi joutunut. Kondoreista sain kyllä ihan hyviä kuvia, vaikka toinen väistikin hieman sivummalle. Seuraavan pysähdykseni tein Soroassa, jossa päivän kuumimman hetken kunniaksi päätin kiivetä näköalapaikalle pienen vuoren huipulle. Suurimman osan aikaa polku kulki onnekseni puiden siimeksessä.

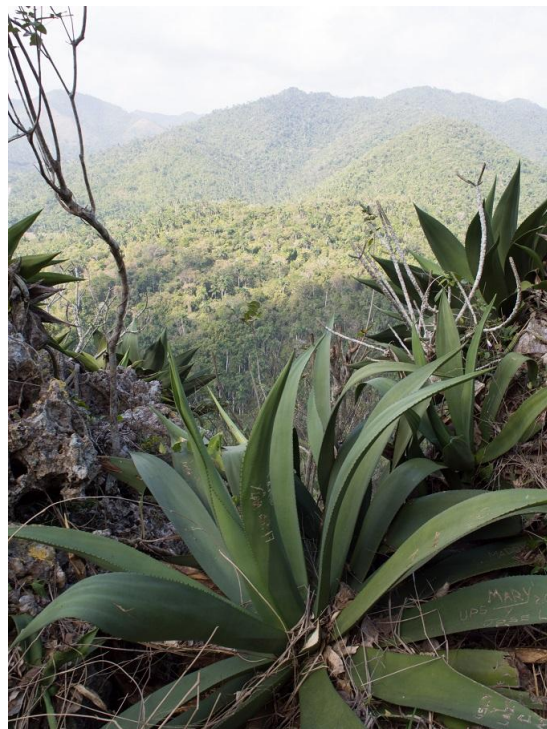

Anolis sp

Parkkipaikalla oli varpusia ja mölyturpiaaleja kärkkymässä ihmisiltä makupaloja. Patikoidessani kohti vuoren huippua näin karibianpiivin, **karibiankyyhkyn**, kuubantrogonin ja –todin, smaragdikolibrin ja kiipijäkerttulin. Muuta faunaa edustivat pienet anolis-liskot ja kauniit perhoset, joilta taitaa suomalaiset nimet puuttua (mm. Malachite & Gold Rim Swallowtail). Huipulta oli hienot näköalat ympäristöön. Paikalla ollut käsityökauppias kertoi, että oikein kirkkaalla säällä huipulta pystyi erottamaan Karibianmeren kimalluksen etelässä. Nyt kauempana olevat kohteet olivat autereiset, eikä meren kimallusta erottanut. Sen sijaan rinteiden tuulissa leijailevia kalkkunakondoreita pystyi tarkkailemaan niiden selkäpuolelta.

Malachite (*Siproeta stelenes*)

Alaspäin kulkiessani sain uutuutena listaani vielä paikallisen uunilinnun (Ovenbird) eli **tulipääkerttulin**. Elisten kunniaksi kumosin alas päästyäni kuppilassa kahvikupposen, kunnes jatkoin matkaani. Vielä ennen länteen vievälle moottoritielle pääsyäni huomasin puhelinlangalla päivystävän **amerikantuulihaukkanaaraan**.

Autopistalla tein yhden pysähdysten huomattuani houkuttelevan näköisen allikon tien varressa. No, en siitä saanut kuin yhden eliksen, **siniliejukanan**, mutta sekin teki pysähdyksestä kannattavan. Lisäksi lammessa kahlaili jalohaikara ja kaksi laihaa hevosta.

Aikomukseni oli löytää majapaikka La Güiran lähistöltä, mutta en ajanut sinne suorinta tietä, sillä kartan mukaan eräs paikallistie kulki mielenkiintoisen näköisesti halki järven. ”Tuolta patotieltä käsin näkisin varmaan hyvin lintuja”, tulin ajatelleeksi. Lähestyessäni järveä tie kapeni kapenemistaan. Ihmettelin vähän tätä seikkaa, sillä ei se nyt ihan kärrypoluksikaan ollut kartassa merkitty. Tie oli kuitenkin päällystetty, mutta kaikesta huomasi, ettei sitä oltu viimeaikoina paljoakaan käytetty. Tienvarren puskat olivat kasvaneet melkein toisiinsa kiinni tien yli, tiellä oli isoja kivenmurikoita ja syviä monttuja. (Syvät montut eivät sinänsä olleet mikään merkki tien käyttämättömyydestä, sillä niitä oli siellä täällä moottoriteilläkin.) Järven rantaan saavuttuani asia valkeni minulle. Ei paikalla ollut mitään patotietä, vaan tie sukelsi järveen. Järvi oli siis syntynyt vasta tien teon jälkeen, todennäköisesti joen patoamisen seurauksena. Rannassa oli paikallista nuorisoa pesemässä jeeppiään järvisedellä. Olivat varmaan ihmeissään turistin vuokra-autoineen ilmestyessä rantaan. Onneksi paikalla pääsi näppärästi ympäri.

En kuitenkaan lannistunut pienestä takaiskusta vaan jatkoin pieniä teitä ajellen kohti La Güiran luonnonpuistoa. Ylittäessäni pientä jokea huomasin sen rannalla jotakin

mielenkiintoista. Pysäytin auton ja kävelin sillalle. Paikalla oli muutama haikara. Jo tutut lumihaikara ja amerikankyryhaikara, mutta myös nuorisopukuinen **ruusukapustahaikara** hassuine nokkineen.

Kohta saavuin San Diego los Bañosin pikkukaupunkiin, josta ei ollut enää pitkä matka La Güiran porteille. Kaupungin läpi ajaessani huomasin suuren vanhan rakennuksen, josta edelleen näki sen olleen aikoinaan hieno. Kylistä tavasin sen olevan *Hotel Mirador* mutta arvelin, ettei tuo rapistunut palatsi enää ollut toiminnassa.

Paikoin tällaiset termiittipesät olivat yleinen näky puiden rungoilla.

Luonnonpuiston porteilla sain kuulla, että sitä oltiin juuri sulkemassa, eikä sen sisäpuolella edes ollut turistimajoitusta. Lähimmät yösiat löytyisivät kaupungista, jonka läpi olin hetki sitten ajanut. Palasin siis San Diegoon. Kaupungin kaduilla kyselemällä löysin itselleni *casa particularin* seuraavaksi yöksi. Lähtiessäni hakemaan korttelin päähän jäänyttä kulkupeliäni minut pysäytti paikallisen koulun opettaja. Mies esitteli itsensä Piloksi (lausutaan: *Piluu* – sain pidettyä pokkani). Hetken juteltuamme puhe kääntyi lintuihin ja paljastui että hän oli myös innokas lintumies. Pilolla sattui olemaan seuraava päivä vapaata – lauantai kun oli – ja hän lupautui lähtemään minulle oppaaksi luonnonpuistoon. Sovimme vielä tapaavamme tunnin kuluttua, kun olisin saanut itseni kotiutettua majapaikkaan. Suureksi ilokseni löysin huoneeni jääkaapista muutaman pullon vettä, sekä Bucaneroa.

Pilo oli luvannut esitellä minulle paikallista sikaritehdasta, mutta ensin

kävimme vähän kävelemässä paikallisen joen varressa. Joella näimme kyryhaikaran, amerikansipin, loistokerttulin ja taivaalla tietysti kalkkunakondoreita. Äkkiä Pilo osoitteli erään puun lehvästöön ja kuiskasi: "Lizard Cuckoo". Minä en nähnyt mitään. Pilo osoitteli puun latvaa ja pulisi kiihkeästi. Sitten näin sen - **isoliskokäen** – ja vieläpä elävänä. Kävellessämme sikaritehtaalle näimme vielä varpusia ja kuubanlauluturpiaalin.

Koputimme tyypillisen kuubalaisen kaupunkiasunnon etuovelle. Vanha nainen laski meidät sisään ja seurasimme häntä asunnon läpi sisäpihalle. Sikaritehdas osoittautui pieneksi huoneeksi piharakennuksessa. Sikaritehtaan johtaja ja ainoa työntekijä oli pieni ilkikurisen näköinen vanha mies, joka esitteli itsensä Pedroksi. Suupielessään hän piti paksua sikaria, joka ei nähdäkseni palanut koko sinä aikana, minkä vietimme "tehtaassa". Pedro näytti meille (Pilo on

varmasti nähnyt saman useasti) miten valmistetaan käsityönä aito kuubalainen luonnontuote. Vaikka en ymmärtänyt juurikaan mitään hänen puheistaan, oli hän eleineen ja ilmeineen sikaria tehdessä todellakin näkemisen arvoinen kokemus. Ostin kotiin viemisiksi kymmenen Pedron tekemää sikaria. Pajansa seinällä Pedrolla oli valokuvia ja lehtileikkeitä ihmisistä, jotka olivat saaneet ilon poltella hänen sikareitaan. Eräs lehtileike esitti nykyistä edeltävää paavia...

Aurinko alkoi laskea mailleen ja päätimme mennä ottamaan yhdet drinkit. Menimme sen suljetuksi luulemani hotellin terassille. Se olikin auki, mutta olimme paikan ainoat asiakkaat. Pallokiittäjät lentelivät ympärillämme ja Pilo kertoi niiden pesivän terassin palmunlehväkatossa. Hän jutteli myös paljon ihmiselosta

Kuubassa ja kotikaupunkinsa historiasta. Hotel Mirador oli aikanaan ollut hieno kylpylä, joka oli ollut rikkaiden ja valtaa tekevien suosiossa. Lasilliset tyhjennettyämme sovimme tapaavamme aamulla vähän ennen seitsemää, kun olisin syönyt aamiaiseni.

Illalliseksi söin taas paistettua kanaa, riisiä, papukeittoa, juccaa, vihanneksia ja hedelmiä. Vielä ei kyllästyttänyt. Aamiaisen sain sovittua puoli seitsemäksi ja painuin pehkuihin. Reissupinnasaldo näytti lukemaa 65.

Karibianvaikertajakyyhky (Zenaida aurita)

Pilo saapui majapaikkaani vähän puoli seitsemän jälkeen. Juuri kun olin aloittanut aamiaseni nauttimisen. En kehdannut antaa hänen kauaa odottaa ja söin aamiaisen pikavauhtia. Kahviakin join vain kaksi kupillista normaalin pannullisen sijasta.

Kuubalaisilla opettajan palkoilla ei paljon autoja ostella, joten otimme alle Geelyni ja lähdimme kohti La Güiran luonnonpuistoa. Heti alkumatkasta vaikertajakyyhky lensi automme editse. "Haciendan" portista sisään ajaessa, maksoin muutaman CUCin sisäänpääsymaksun. Tie oli kapea, kurvinen ja paikoin ihan hurjassa kunnossa parin vaaksan syvyisine kuoppineen, mutta periaatteessa asfaltilla päällystetty. Onneksi liikennettä ei juurikaan ollut.

Ensimmäisellä pysähdyksellä näimme mm. isoliskokäen, karibianpiivin, **kuubankerttulin** ja **kyömy nokkasirkun**. Kyömy nokkasirkun englantilainen nimi *Cuban Bullfinch* luo mielikuvan isohkosta pulleasta varpuslinnusta, mutta kun tuon nokkaa lukuun ottamatta sirohkon pitkäpyrstöisen ja musta-valkean linnun näkee luonnossa, miellelyhtymä kotoiseen punatulkkuun häviää. Läheisestä ojasta kuului kaukaisen härän mylvintää muistuttavaa ääntä, härkäsammakoita. Oppaani osoitti pian, että hän todellakin tunsii lintuja ja paikallisen luonnon.

Jatkoimme mutkittelevaa tietä eteenpäin, ja laskeuduimme metsäisiltä kukkuloilta maaseutuasutuksen piiriin. Eräällä pihalla karjan juottopaikan äärellä oli yksinäinen amerikantylli. Laitumilla käyskenteli lehmähaikaroita ja puhelinlangalla istui kaksi kuubalaisen alalajin amerikantuulihaukkaa. Pysähdyin kuvaamaan niitä, jolloin koimme todellisen yllätyksen. Pariskunta rupesi tekemään sitä kauneinta, mitä kaksi haukkaa voi tehdä. Minulla oli kamera valmiina käsissäni, ja katselin haltioituneena luonnonnäytelmää, kun Pilo herätti minut lumouksesta: "Take a picture! Take a picture!" Hän hoki. Onneksi ehdin saada muutaman ihan kelvollisen ruudunkin.

Amerikantuulihaukka (*Falco sparveroides*)

Kohta saavuimme isohkoon mökkikylään. Pilo kertoi minulle, että tällaiset mökkikylät olivat vain kuubalaisille tarkoitettuja ja ulkomaisten turistien majoittaminen oli ehdottomasti kielletty. Hän epäili myös sitä olisivatko ulkomaiset turistit viihtyneet näissä alkeellisissa mökkikylissä. Itsekin epäilin sitä. En alkeellisuuden vuoksi, vaan siksi että tyypilliseen kuubalaiseen tapaan koko alueella oli tiheä ämyreiden verkosto, joista raikasi salsa ja discomusiikki täydellä voluumilla aamusta yömyöhään. Jätimme auton mökkikylään parkkiin ja ensitöikseni ihastelin (kakofonian raastaessa korviani) kukkivassa puussa ruokailevaa turpiaaliparvea. Parvi sisälsi ainakin kuubanlaulu- ja antillienturpiaaleja. Ne olivat ilmeisesti moiseen kakofoniaan tottuneet.

Kävelimme kylän läpi. Pilo vaihtoi muutaman sanan eräiden virkamiesten kanssa. Minulle jäi hiukan epäselväksi olivatko he kansallispuiston vahteja vai mökkikylän työntekijöitä. Ehkä molempia. Pian jätimme kylän taaksemme ja edessämme kohosi korkea kallioseinä, jonka läpäisi veden vuosituhansien kuluessa koverttama luola. Edelleen luolan pohjalla virtasi joki. Paikka oli *Cueva de los Portales*, ja kuuluisa sen vuoksi, että eräs Ernesto "Che" Guevara piti täällä majaansa Kuuban ohjuskriisin aikana. Ei olisi Che voinut paljontaan kauniimpaa paikkaa valita.

Pääasiallisen syyn, miksi Pilo oli minut tänne tuonut, sain kohta omin korvin kuulla. Luolan läpi kuljettuamme saavuimme korkeiden kallioiden ympäröimään jokilaaksoon. Pilo pyysi minua kuuntelemaan tarkasti. Kohta kuulinkin ääntä, jota on vaikea selittää. Omituista hieman valittavaa liverystä, jota ympäröivät kalliot voimistivat ja kaiuttivat niin, että äänen lähde oli vaikea paikallistaa. Kohta löysin erään puun oksistosta pienen harmaan-ruskean linnun. Kyseessä oli **kuubanrastuli**. Lintu elää vain Kuubassa muutamassa tällaisessa samankaltaisessa paikassa, joissa on ääntä vahvistavia kallioita. *Cueva de los Portales* on varmasti paikoista tunnetuin.

Kuubantodi (*Todus multicolor*)

Seurailimme joenvarsilaaksoa kilometrin verran ylöspäin ja kuulimme vielä pari muuta kuubanrastulia. Myös lehmien ja vuohien laiduntamiseen käytetty alue näytti olevan muutenkin lintujen suosiossa. Parituntisen samoilun aikana näimme lisää kyömy nokkasirkkuja, ruskokruunukerttuleita, karibiantyranneja, kuubanraitia-, ja kuubanhertikkoja, todin, pari trogonia, smaragdikolibreja, kalkkunakondoreita, loistokerttuleita, taiturimatkihoita, antillienrastaita, rantakerttulin, tulipääkerttulin, kiipijäkerttulin, kultakurkkusirkkusia, luolapääskyjä, pallokiitäjiä, pilkkasiipi- ja valkolakkikyöhyä, sekä yksinäisen amerikanharmaahaikaran. Uusia reissulajeja olivat **karibianvaikertajakyöhy**, **isomesitangara** (jolla on mielestäni harhaanjohtava nimi, sillä se on puukiipijän kokoluokkaa) ja **kuubannapsu**. (Viimeksi mainittu ei ole paikallinen drinkki.)

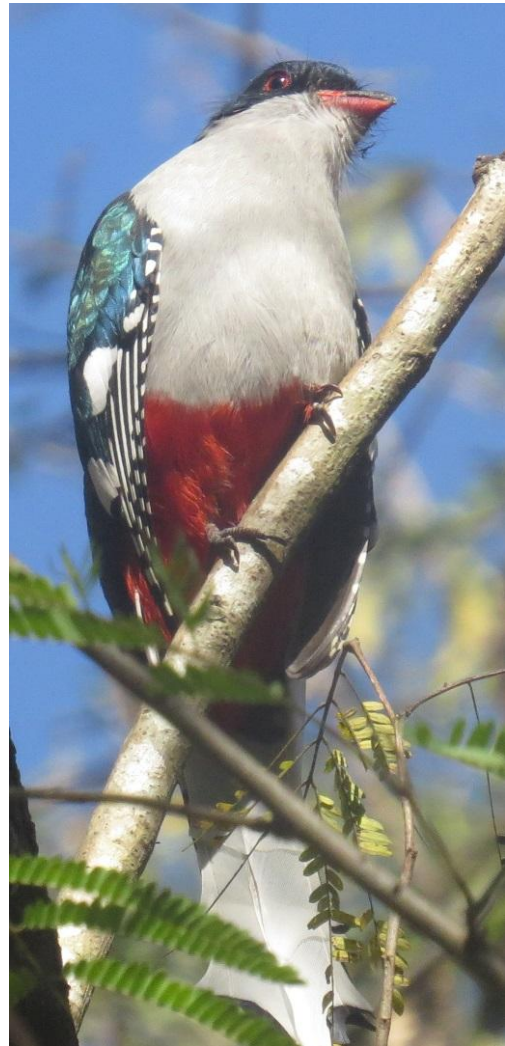

Isomesitangara (*Cyanerpes cyaneus*)

Helvetillisen kakofonian saattelemana poistuimme alueelta. Ennen retken lopettamista, Pilo halusi näyttää minulle vielä yhden paikan. Etsimme kuivasta rinnemetsästä *Cuban Grassquitia*, mutta emme nähneet siitä vilahdustakaan. Sen sijaan lisäsin aamuksen retken listaani vielä karibiankyöhy, anin, mölyturpiaalin ja suomuvarpuskyöhy.

Kuubantrogoni (*Priotelus temnurus*)...

...eli "Tocororo"

Majapaikkani portilla kiittelin opastani mahtavasta aamusta. Pilo ei halunnut palkkaa itselleen, vaan tein pienen lahjoituksen hänen koulunsa urheiluvälinerahastoon. (Jos joku on menossa La Güiran luonnonpuistoon lintuja katsomaan, kannattaa ottaa yhteys Piloon. Yhteystietoja voi kysellä minulta. Pilo voi vaikuttaa vähän häslältä ja on paljon äänessä, mutta linnut hän kyllä tunsu ja tiesi mistä niitä etsiä.)

Päivä oli edennyt jo yli puolenvälin ja minulla alkoi olla kiire seuraavaan kohteeseeni - Myyttiset mittasuhteet saaneelle Zapatan niemimaalle, jonka kainalossa Sikojenlahden pohjukassa sijaitsee Playa Larga. Maksoin majoituksen, päivällisen, aamiaisen, sekä jääkaapista ottamani kaksi olutta ja ison vesipullon, yhteensä 42 CUCia.

San Diego los Bañosista ajoin suorinta tietä itään vievälle autopistalle. Käännyin Candelarian kaupungin kohdilla etelään, sillä motareita oli tylsä ajella. Lisäksi kartan perusteella oikaisisin melkoisesti ajelemalla pikkuteitä. Autoni polttoainemittari alkoi osoittaa lukemia, joista päätin tankkaamisen olevan seuraavana prioriteettilistalla. Jossakin vaiheessa huomasin olevani hieman eksyksissä. Tai ainakaan en ollut satavarma missä menin. Sen enempää kartassa kuin teiden varsillakaan ei ollut tienumeroita. Muistelin jostain lukeneeni, että Kuuban maaseudulla ei juurikaan harrasteta opasteita.

Sain kuningasidean ja otin muutaman liftarin kyytiin. Kyytiin nousijat olivat selvästi äiti ja lapsi. Kumpikaan ei puhunut sanaakaan englantia. Tai ylipäänsä puhunut.

Käytin kaikkia polttoaineesta tuntemiani kansainvälisiä nimityksiä benzinistä ja petrolista gasolineen ja gasiin. Nainen lapsineen pysyi hiljaa.

Muutaman kilometrin päässä nainen taputti minua olalle ja elekielestä päättelin heidän haluavan jäädä kyydistä. Pysähdyin risteykseen, he nousivat autosta ja tilalle nousi tällä kertaa nuorehko kolmissakymmenissä oleva nainen ja hiukan vanhempi mummoikäinen nainen. Nuorempi naisista puhui onnekseni hiukan englantia. Tai ainakin ymmärsi, että tarvitsin polttoainetta. Hän osoitti kädellään menosuuntaan. Olinkin kartan perusteella arvellut tien tulevan kohta vähän isompaan taajamaan.

Saavuimmekin pian pieneen maalaiskaupunkiin. Takapenkkiläiset ilmoittivat halukkuutensa jäädä kyydistä pois. Kysyin vielä mistä suunnasta minun kannattaisi huoltoasemaa etsiä? Sain jonkinlaiset ohjeet, joiden mukaan ensin minun oli ajettava suoraan ja sitten käännytävä oikealle. Hiukan hämäräksi jäi, kuinka pitkään minun oli ajettava suoraan. Jonkin matkaa ajettuani kysyin kadulla kävelevältä mieheltä huoltoasemasta. Hän neuvoi minua kääntymään seuraavasta kadunkulmasta oikealle. Tein työtä käskettyä ja jonkin matkaa kyseistä katuja ajettuani näinkin huoltoaseman tapaisen.

Kurvasin helpottuneena aseman pihaan ja pyysin *premium*-bensaa, sillä vuokraamovirkailija oli ehdottomasti kieltänyt käyttämästä halvempia bensalaatuja. Kävi ilmi, ettei asemalta saanut *premium*-laatua. Kirosin hiljaa mielessäni. Koska bensamittari oli ollut punaisella vain muutaman kymmenen kilometrin matkan, päätin jatkaa matkaa seuraavaan pikkukaupunkiin. Tokihan siellä täytyi olla parempiakin bensalaatuja.

Eksyin tietysti taas matkalla sinne ja mittarin neula alkoi jo osoittaa kriittisiä lukemia. Uusi "Kuubankriisi" (ilman ohjuksia tällä kertaa) näytti väistämättömältä. Edes liftareita ei löytynyt oppaaksi tällä kertaa. Otin viimeisen oljenkorren käyttööni ja käynnistin puhelimeni karttaohjelman ja toivoin, että saisin jonkinlaisen datayhteyden. Olin pyrkinyt viimeiseen asti välttämään sovellusten käyttöä, sillä puhelimeni oli firman ja datasaldo hyvin rajallinen ulkomailla. Sain kuin sainkin karttaohjelman päälle, ja huomasin olevani aika lähelläkin pientä etelärannikon kaupunkia.

Kaupungissa kysyin taas apua paikallisilta ja löysinkin heidän ohjeillaan huoltoasemalle melko lailla tankki kuivana. Pieni takaisku kohtasi taas turistia. Ei *premiumia* tälläkään huoltosikalla. Mutta tilanne alkoi olla epätoivoinen ja päätin ottaa riskin tankkaamalla parasta laatua, jota heillä sattui olemaan. 92 oktaanista se taisi olla. En tiedä oliko kiinalaisessa kärryssäni katalysaattori, joka mahdollisesti kärsisi huonolaatuisesta polttoaineesta? Vai vaikuttaisiko se kenties moottorin käyntiin? Nämä pikkuseikat eivät nyt jaksaneet kiinnostaa minua. Halusin vain päästä määränpäähänäni ennen pimeää ja otin 92:sta puoli tankillista. Päätin täyttää sen sitten kun löytäisin jostain *premium*-luokan huoltoaseman.

En huomannut auton käytöksessä mitään tavallisuudesta poikkeavaa seuraavien kilometrien aikana. Puhelimen karttasovelluskin opasti minua nyt mukavasti kohti itää ja autopistaa. Kohta huomasin puhelimen sovelluksen neuvovan minua kääntymään hiukan isommalle tielle. Isommalle tielle karttasovelluksessa, mutta luonnossa

tie ei näyttänyt kovin lupaavalle. Olinhan tällä hetkellä päällystetyllä tiellä ja tie jolle sovellus opasti oli soratie. Päätin kuitenkin noudattaa sovelluksen neuvoa ja käännyn pikkutielle. Jonkin matkan päässä soratie muuttui kapeammaksi ja pyöränurat syvenivät. Kohta vastaani käveli karjalauma. Onneksi ne kääntyivät autoni keulan edestä laiturille ja

pääsin jatkamaan matkaani. Yritin ajaa niin, että auton toisen puolen pyörät olivat tien keskikohdan korkeammassa osassa ja toiset tien reunan päällä. Muutamaa pohjakosketusta lukuunottamatta tämä sujuikin hyvin. Paikoin tien urissa oli syviä lätäköitä ja pian tie muuttui todella surkeaksi. Lopulta se päättyi umpikujaan. Karttasovellus näytti edelleen, että tästä menisi suora ja hyvä tie kohti itää.

Sammutin puhelimen ja käänsin auton ympäri. Kiinalaisissa autoissa on kuitenkin se hyvä puoli, ettei niitä ole hyville teille tarkoitettukaan, enkä

jäänyt jumiin vaan selvisin tästäkin koettelemuksesta. Onnistuin jopa säilyttämään auton pakoputken sekä öljypohjan ehjänä. Vain kaunis punainen savi- ja pölykuoritus jäi valkoiseen maalipintaan muistoksi harharetkestä.

Lopulta löysin autopistalle. Vielä yhdet liftarit otin matkan varrelta kyytiin oppaiksi. Nuorehko pariskunta olisi halunnut Havannaan, mutta itse olin menossa vastakkaiseen suuntaan, joten jätin heidät motarin liittymään. Jos joskus joku teistä harkitsee "oikaisua" Havannan eteläpuolisen maaseudun kautta, haluan vain sanoa: "Älkää tehkö sitä!"

Motaria pitkin kaakkoon ajellessa iltakin jo pimeni. Vähän jännitti samaa tietä ajelevat polkupyöräilijät ja hevosvaljakot. Hevospelillä ajelevilla oli usein taskulamppu mukanaan ja kun he kuulivat takaa lähestyvän auton, he käänsivät taskulampun varoitukseksi taaksepäin.

Kävin ensimmäisellä kohdalla osuneella huoltoasemalla täyttämässä tankin premium-bensalla ja kohta olinkin jo Playa Largan liittymässä, paikassa nimeltä Australia. No tulipahan käytyä sielläkin samalla.

Australiasta päätin ottaa kyytiin taas muutaman liftarin, jotta selviäisin pilkkopimeässä kunnialla Sikojenlahden rannalle asti. Takaistuimelle (repsikan penkki oli edelleen pyhitetty tavaroille) änkesi neljä ihmistä. Enemmänkin halukkaita olisi ollut, mutta kieltäydyin kunniasta. Näiden neljän ihmisen joukossa oli reppureissaava tsekkiläinen nuoripari, joiden rinkat mahtuivat onneksi takapaksiin. Paikalliset jäivät jonkin matkan päässä kyydistä ja neuvoivat vain jatkamaan suoraan. Kohta tulinkin kansallispuiston rajalle, jonka portilla uniformuun pukeutunut nuorukainen pysäytti automme. Nähtyään meidät selvemmin hän vain viittoi meitä jatkamaan matkaamme, kysymättä mitään.

Oli virkistävää vaihteeksi jutella eurooppalaisten ihmisten kanssa, joiden englantia oli vähintäänkin omani tasolla ja ajomatkamme meni oikein rattoisasti. Lopulta päädyimme Playa Largaan. Minulla ei ollut hajuakaan minne päin kylää minun pitäisi suunnistaa löytääkseni Angelin, miehen johon olin ollut sähköpostitse yhteydessä. Toivoin, ettei olisi liian myöhäinen ajankohta majapaikkaan kirjautumiselle. Myöskään tsekkiläisillä ei ollut hajuakaan, missä he viettäisivät seuraavan yön. He olivat viettäneet pari edellistä yötä teltassa ja toivoivat voivansa majoittua vaihteeksi johonkin mukavuuksilla varustettuun paikkaan.

Pysäytin auton nähdessäni auton valoissa pyöräilevän miehen. Mies, joka oli nauttinut muutakin kuin kansalaisluottamusta, osoittautui avuliaaksi, vaikka ei englantia puhunutkaan. Hän ymmärsi että etsin *casa particularia*, kun taas ymmärtämättä jäi, että etsin henkilöä nimeltä Angel. Pyöräilijä pyysi meitä seuraamaan itseään ja kohta olimmekin erään majapaikan pihassa. Majapaikassa oli huone vapaana, mutta koska elin luulossa, että minua odotti toinen majapaikka, en jäänyt tänne. Nuoripari neuvotteli kovasti, mutta päätti jatkaa matkaa kanssani. Majapaikan pitäjä osasi kuitenkin sen verran englantia, että ymmärsi minun etsivän lintuopas Angelia. Hän ei itse tuntenut miestä, mutta muutaman puhelun jälkeen oikea mies löytyi. Pyöräilevä ukkeli lähti taas oppaaksi ja muutamaa risteystä myöhemmin parkkeerasin Geelyn Angelin talon edustalle.

Juteltuani hetkisen Angelin kanssa selvisi, ettei minulle ollut varattuna majapaikkaa. Hän myös ihmetteli mukanani roikkuvia tsekkiläisiä. Hetki siinä rapsuteltiin päitämme, kunnes Angel sanoi soittavansa jollekulle. Jonkin ajan kuluttua Angel tuli takaisin ja sanoi, ettei onnistunut saamaan majoitusta minulle seuraavaksi yöksi, mutta kahdeksi sitä seuraavaksi yöksi hän oli tehnyt varauksen. Taas seurasi päiden rapsutusta. Vihdoin Angel kysyi olinko kimpassa tsekkiläisten kanssa? Sanoin etsiväni majapaikkaa vain itselleni, jolloin Angel kertoi hänellä olevasta vaatimattomasta huoneesta piharakennuksessa. Totesin sen kelpaavan mainiosti.

Tsekkiläinen pari kiitti minua kyydistä ja seurasta. Kysyivätpä vielä lähdenkö heidän kanssaan syömään? Sain vaikutelman, että olisivat jopa tarjonneet päivällisen. Minulla oli nälkä, sillä en ollut (keskeytetyn) aamiaisen jälkeen syönyt mitään tukevaa, mutta vielä enemmän olin väsynyt, joten sanoin heille ei kiitos ja ehkä nähdään vielä tulevina päivinä. En kuitenkaan nähnyt heitä enää tämän jälkeen.

Angel vei minut autotallin (jossa oli hieno Lada) läpi takapihalla odottavaan rakennukseen ja olin yllättynyt hänen ”vaatimattomasta” pihamökistään. Se ei hävennyt yhtään aiemmille majapaikoilleni. Huoneessa oli iso sänky, jääkaappi ja erillinen kylpyhuone. Sovimme, että syömme aamiaisen seitsemältä ja lähdemme heti sen jälkeen linturetkelle. Join huoltoasemalta ostamani oluen, avasin Suomesta saakka raahaamani lakritsapussin ja kohta nukkumasa saapuikin jo unihiekkoineen.

Päivän – vai pitäisikö sanoa aamun, sillä ”oikoreittini” varrella en montakaan lintua ollut nähnyt - lintusaldo oli 37 lajia ja yhteensä reissupinnoja oli kertynyt 71.

Seitsemältä könysin ulos mökistäni ja joimme aamukahvit puutarhassa. Angelin vaimo tarjoi kahvin lisäksi paistettuja munia, paahtoleipiä ja hedelmiä. Angel kyseli minulta mitä haluaisin nähdä, sillä joka paikkaan emme yhden aamupäivän aikana kerkeäisi. Vastasin hänelle (ehkä hieman silmää vinkaten), että "Zapata Rail would be nice to see." Mutta totesin sitten, että jos emme kerkeä alueen kaikkia lintupaikkoja kiertää, niin mennään sinne missä on suurin mahdollisuus nähdä mahdollisimman monta alueelle tyypillistä lajia. Hän sanoikin, että varsinainen suoalue kannattaa sitten jättää väliin, vaikka siellä ne legendaarisimmat lajit luuraavatkin.

Ohimennen sanoen Angel on todennäköisesti yhä elossa olevista ihmisistä se, joka on nähnyt kuubanluhtakanan useimmiten, eli viitisen kertaa. Edellisen kerran hän kertoi nähneensä tuon myyttisen linnun useampi vuosi sitten. Joten en todellakaan odottanut näkeväni luhtakanaa.

Kuubanaratti (*Aratinga euops*)

Käytimme vuokra-autoani ja ensiksi ajoimme jonkin matkaa Playa Largasta itään, kunnes käännyimme Soplillarin suuntaan vievälle hiekkatielle. Jätimme auton tien sivuun ja jalkauduimme matalia puita kasvavalle laidunmaalle.

Aamun ensimmäisestä pinnasta vastasi rantakerttuli. Nopeasti listalle alkoi kertyä muitakin lajeja; kerttusia, tikkoja ja kyyhkyjä muun muassa. Uudet retkipinnat

antoivat kuitenkin odottaa itseään. Puolisen tuntia käveltyämme palailimme autolle päin. Silloin Angel löysi tiheästä pensaasta **kuubanvarpuspöllön**. Se istui rauhallisena aloillaan, vaikka työnsimme päättämme pensaaseen nähdäksemme sen paremmin.

Välittömästi tämän jälkeen huomioni kiinnittyi tien toisella puolella kasvavasta puusta variseviin kukkien terälehtiin. Katsoin ylös ja siellä istui värikäs papukaija. Sanoin asiasta Angelille ja ensimmäisen kerran näin oppaani vähän kiihtyvän. (Angel oli käytökseltään normaalisti hyvin rauhallinen ja uskaltaisin jopa sanoa suomalaisen hiljainen. Täysin päinvastainen luonne kuin Pilo.) ”Cuban Parakeet!” hän henkäisi ja jatkoi: ”And other one. There is more...” Lopulta laskimme 15 **kuubanarattia** läheisten puiden latvoista. Angel vaikutti todella innostuneelta. Hän sanoi, että Zapatan alueella aratit olivat melko harvinainen näky, kuubanamatsoniien ollessa se yleisempi papukaijalaji täällä.

Kuubanamatsoni (*Amazona leucocephala*)

Kuubanvarpuspöllö (Claucidium siju)

Hän viittoi minua seuraamaan ja kohta pujahdimme taas piikkilankojen välistä laitumen puolelle. Näin tikkamaisesti aaltoillen lentävän linnun siirtyvän puusta toiseen. "Fernandina's Flicker"! Kuiskasi oppaani ja näytti iloista naamaa. Siinä se nyt oli. Soplillarin erikoisuus. Harvinainen ja hyvin paikoittain esiintyvä **kuubankultatikka**, joka samalla on saaren suurin tikkalaji (, sillä rämetulikärkiä tuskin enää löytyy mistään).

Pujahdimme aidan läpi takaisin metsän puolelle, jossa sain taas ihmetellä kertusten suurta määrää. Täysin uutena kertulina joukossa oli **keltarintakerttuli**. Pian saavuimme ison puun juurelle. Angel osoitti neljän – viiden metrin korkeudessa olevaa koloa ja koputti puun runkoa. Pian kolon suulle ilmestyi pöllämystyneen näköinen **kuubanpöllösen** pää. Minuutin verran se siinä äkäisenä katseli meitä, kunnes vetäytyi takaisin jatkamaan keskeytyneitä päiväuniaan.

Seuraavaksi Angel osoitti minulle **kultatikan**. Se ei ollut se tikka, josta Soplillar oli kuuluisa, mutta elis minulle, joten en suinkaan valittanut. Juuri autoon astuessamme isoliskokäki näyttäytyi läheisellä kiviaidalla. Ajoimme kymmenisen minuuttia eteenpäin ja tällä kertaa jalkauduimme tiheään metsän keskellä. Jonkin matkaa pysyimme kärrypolulla, mutta pian olimme ihan metsässä. En ikimaailmassa olisi osannut liikkua täällä ilman opasta. Angel kertoi, että sadekaudella siinä missä kävelimme saattoi olla puoli metriä vettä.

Oksistossa vilisi kerttuleita ja muita jo tutumpia lintuja. Saavuimme aidatulle laidunalueelle ja välittömästi oppaani osoitti minulle kuningaspalmun latvasta sen alueen yleisemmän papukaijan, eli **kuubanamatsonin**. Jatkoimme matkaa laitumen poikki ja tulimme sen toiselle laidalle. Pujahdimme piikkilankojen välistä tiheämmän metsän alueelle, kun huomasin Angelin käytöksestä hänen havainneen jotakin mielenkiintoista.

Kuubanpöllönen (Gymnoglaux lawrencii)

Mielessäni ajattelin toimiikohan Angel (sekä seudun muut oppaat) näin päivittäin asiakkaidensa kanssa. Toisaalta – Jos se pöllöstä suuremmalti häiritsisi, niin kait se olisi jo vaihtanut lepopaikkaansa. Angel oli tässä metsässä nähnyt usein tummasarvipöllön kuubalaisen alalajin, mutta sen suhteen meillä ei tällä kertaa ollut onnea.

Sen sijaan löysimme aamun toisen varpuspöllön. Tällä kertaa ei niin tiheikköisestä pensaasta, joten sain kohtalaisia kuviakin siitä. Varjoisalta metsänpohjalta löysimme muutaman joskus hankalasti löydettävissä olevan **karibianviiriäiskyyhkyn**. Olimme jo melkein takaisin autolla, kun Angelin tarkat silmät näkivät tiheikössä päivätorakuilla olevan **kuubankehrääjä** pariskunnan.

Ajaessamme edelleen kohti itää, tien yli lensi yksi **kuubanvaris**. Seuraavaksi pysähdyimme turistikohdeessa, *Cueva de los Pecesissä*, josta sain uuden eliksen heti parkkipaikalta, kun **sinisääskikerttu** kiipeili pensaikossa. Jo näin aamupäivän tunteina näillä mereen luolien kautta yhteydessä olevilla lammikoilla oli useita kymmeniä ihmisiä uimassa, sukeltellessa tai muuten vaan itseään viihdyttämässä. Salsa soi täysillä ravintolassa, jonka kokilla oli tapana heittää ylijäämäriisit ravintolan takapihalle. Näitä riisejä kävi nokkimassa ainakin tulipääkerttuli, muutama mölyturpiaali ja parvi **kuubanviiriäiskyyhkyjä**. Nämä kauniit sinipäiset kyyhkyt olivat pääasiallinen syy vierailuumme tässä turistien suosimassa paikassa. Ihmisistä ja melusta huolimatta paikassa oli paljon lintuja. Elikset sain täältä myös **sinikerttulista**, sekä **kuubanturpiaalista**. Näköhavainnosta huolimatta pinnaa amerikanhiirihaukasta ei sen sijaan tullut, sillä se oli tuotu paikalle turistien iloksi. Pikkusummalla haukan sai kädelleen selfien ajaksi. Surullista.

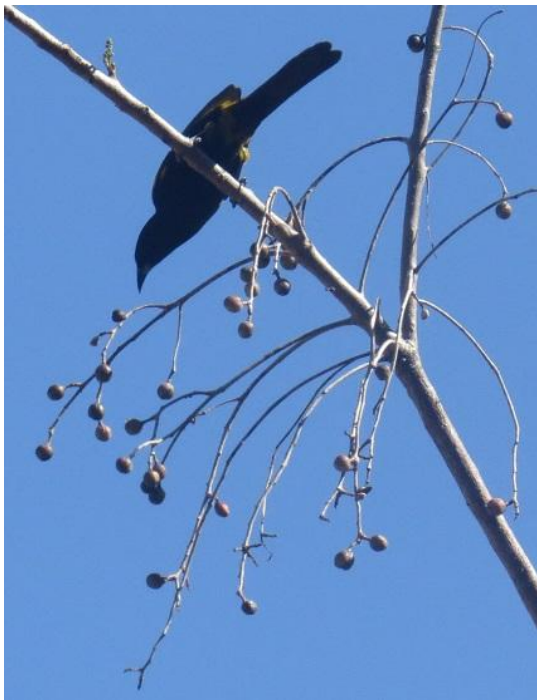
Lähdimme paluumatkalle, mutta ennen Playa Largaan menoa pysähdyimme vielä kahdessa paikassa. Ensimmäisen pysähdyksen teimme pienen järven rannalle. Lintuelo järvellä oli melko hiljaista, mutta pari elistä sain sentään. Parvi **sinisiipitaveja** lenteli edestakaisin järven yllä. Vastarannalla hiippaili **amerikanliejukana** ja sinihaikara.

Viimeisen pysähdyksen teimme lähellä Soplillaria, enkä nytkään jäänyt ilman uusia lajeja. **Naukumatkija**, **viirupääkerttuli**, sekä **lymykerttuli** osoittautuivat kaikki viimeksi mainitun nimen veroiseksi piilotellessaan parhaansa mukaan metsän pohjan varjoissa. Viirupää- ja lymykerttuli eivät ilmeestä päätellen olleet ihan joka päiväisiä lintuja Angelillekaan.

Amerikanhiirihaukka (*Buteo jamaicensis*)

Vähän ennen puolta päivää palasimme oppaani kotiin. Päiväkahvittelun lomassa laskin aamuretken lintusaldoksi 53 lajia, joista 19 oli minulle eliksiä. Utelin vielä oppaaltani, mistä kannattaisi etsiä kimalaiskolibria, *Zapatan Sparrowta* ja *Wreniä*. Lintuja, joista alue oli kuuluisin – sen luhtakanan jälkeen tietysti. Angel piirsi minulle kartan, josta voisin niitä etsiä, mutta totesi vielä että ilman opasta ja/tai atrappia ainakin peukaloinen voisi olla vaikeasti löydettävissä. Angel itse oli seuraavana aamuna varattu, mutta hän voisi suositella jotakuta muuta. Jouduin kuitenkin kohteliaasti kieltäytymään oppaasta. Budjettini ei enää sallinut semmoisen käyttöä. Ja muutenkin itse löydetty linnut ovat parhaita. Samaan hengenvetoon totean kuitenkin, että olin todella iloinen, että Angel oli toiminut oppaanani tuona aamuna. Eikä hänen palveluitaan voi kansainvälisesti verraten kovin kalliinakaan pitää: Yöpymisestä aamiaisineen ja puolen päivän opaspalveluista Angel pyysi minulta 58 CUCia. Annoin hänelle kuusikymppiä ja BirdLife Finlandin T-paidan.

Kuubanturpiaali (*Icterus melanopsis*)

Vielä Angel teki minulle yhden palveluksen ja lähti mukaani näyttämään, missä minun majapaikkani tulisi olemaan seuraavat kaksi yötä. Hostel Buenavista ei ollutkaan hullummalla paikalla, sillä se sijaitsi Playa Largan keskustasta noin kilometrin länteen ja aivan Sikojenlahden rannalla. Parikymmentä askelta terassilta kuumaa hiekkaa käveltyään saattoi astua juuri sopivasti viilentäviin Karibianmeren aaltoihin.

Ensi töikseni rupesin kuitenkin pyykinpesuhommiin. Tyypilliseen *casa particular* tapaan, tästäkin paikasta sai ruokaa. Päivällisen tilasin poikkeuksellisesti jo kahdeksi, sillä edellisestä lämpimästä ateristiasta oli jo melkein kaksi vuorokautta. Meren rannalla kun oltiin, niin tilasin taas sitä hyvää kalaa, *pargua*.

Muutaman tunnin siestan jälkeen kävelin Karibianmeren rantaa pitkin keskustan ihmeitä katselemaan. Paikassa oli yksi isompi baari, jossa tietenkin oli volyymit kaakossa. Kävelin kuitenkin tiskille olutta tilaamaan vain saadakseni kuulla, että kylmä olut oli loppunut. Jatkoin kävelyäni aina kaupungin itälaidalle asti. Mainittavimmat linnut tällä kävelyllä olivat eräässä puiston, laidunmaan ja kaatopaikan virkoja toimittavassa paikassa käyskentelevät lehmähaikarat, joista yksi oli vaaleanpunainen. Lie värjäätynyt jossain jäteliemessä.

Itse päätin käyskennellä "omalle" rannalle, sillä tiesin jääkaapissa minua jo malttamattomana odottavan kylmän Bucaneron. Istuskelin auringonlaskussa rantatuolissa katsellen kuinka tuhannet pääskyt lentelivät meren yllä rannan myötäisesti. Kiikareista huolimatta, pääskyjen laji jäi sataprosenttisesti varmistamatta. Arvelin joukossa olevan sekä kuubansini-, että luolapääskyjä. Retkipinnasaldoni oli tasan 90.

Pensaskerttuli (*Dendroica discolor*)

Auringonnousun nopeutta ihmetellen ja kuubanvaristen omituista kurlaavaa jokellusta kuunnellen söin aamiaiseni, minkä jälkeen läksin välittömästi ajamaan La Turbaan, Zapatan suoalueelle. Angelin piirtämä kartta oli melko suuripiirteinen, mutta kun kuvittelin olevani paikassa johon hän oli neuvonut minua auton jättämään, jalkauduin suolla risteileville kärrypoluille. Suo oli pääasiassa silmäkantamattomiin ulottuvaa parimetristä ruokokasvillisuutta, jossa siellä täällä oli joku pensas tai puu. Kärrypolkujen reunamilla oli puita ja palmuja ja niiden takana kulki ihmisten kaivamien kanavien verkosto. Ilmeisesti suota oli joskus yritetty kuivattaa.

Antillienmölyturpiaali (*Quiscalus niger*)

Lienee sanomattakin selvää, ettei kuubanluhtakanasta pinnaa tullut. Mutta ei myöskään kuubanpeukaloisesta, eikä edes kuubansirkusta. Mutta ei aamu suolla aivan hukkaan mennyt. Siellä oli paljonkin lintuja, yhteensä tein havaintoja 27:stä eri lajista. Tosin suurin osa edusti jo ennestään näkemiäni lajeja, mutta oli joukossa muutama uusikin laji. Erään kanavan varrella istuskeli pensaan latvustossa **yöhaikara**, josta en ihan elämänpinnaa saanut, mutta kuubanpinnan kuitenkin. Elis oli sen sijaan kanavasta lentoon säikäyttämäni **oliivimerimetso**.

Yöhaikara (*Nycticorax nycticorax*)

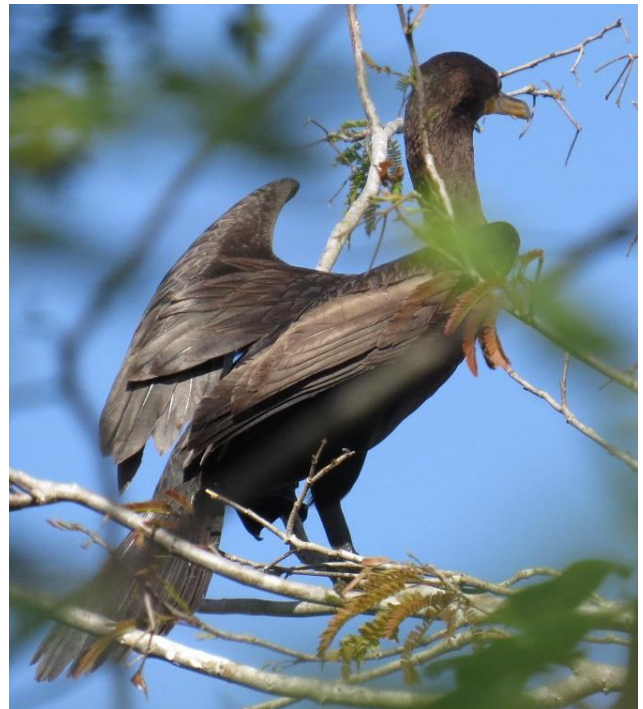
Mutta törmäsinpä suolla sellaiseenkin harvinaisuuteen kuin suomalainen ihminen. Tosin suomenruotsalainen ja vieläpä lintuharrastaja, mutta ihminen kuitenkin. Hän olikin ainoa suomalainen, johon törmäsin koko kaksiviikkoisen aikana. Hän oli viisaampana harrastajana liikkeellä oppaan kanssa. Juttelimme vartin verran (linnuista tietty) ja he olivat vähän aiemmin nähneet sekä peukaloisen, että sirkun. Peukun he olivat saaneet houkuteltua esiin atrapilla. Selvisi myös, että olin jäänyt autoineni parkkiin muutamaa kilometriä turhan aikaisin. Angelinkin tarkoittama paikka olisi ollut siellä, mistä he olivat tulossa.

Toivottelimme toisillemme hyviä haviksia ja saatuani tietää, että olin vain puolisen kilometriä paikasta, jossa he olivat aamun viettäneet, päätin kävellä sinne. Patikoiden matka tuntui kyllä kilometriltä, mutta totta tosiaan,

tämähän muistutti enemmän paikkaa, jonka Angel oli minulle kuvaillut. Mutta ilman atrappia ja päivän alkaessa olla puolessa, ei minulla tainnut olla enää mahdollisuuksia peukkuun. Patikoin parin kilometrin matkan takaisin autolle ja lähdin ajelemaan Palpiten kylää kohden, mistä piti löytymän maailman pienin lintu.

Oliivimerimetso (*Phalacrocorax brasilianus*)

Saavuttuani Palpiteen, kysyin ensimmäiseltä näkemältäni henkilöltä mistä löytäisin Casa Bernaben? Tiesihän hän ja jopa opasti minut henkilökohtaisesti oikean talon eteen. Astuin varovasti pihalle, josta oli juuri poistunut pari tyytyväisen näköistä turistia. Talon isäntä tulikin pian talon takaa minua vastaan leveästi hymyillen ja viittoilemaan peremmälle. Englantia hän ei puhunut, mutta eipä ollut tarvitskaan. Takapihan puutarhassa oli muutama kukkiva puu ja "sokerivesiautomaatti" paikan päättähtiä varten.

Ensimmäisenä näyttäytyi jo vanha tuttu kuubansmaragdikolibri, joka nautti lounastaan puun kukista. En nähnyt sen käyvän kertaakaan automaatilla. Välillä

sädehtivän vihreä kolibri istui puutarhan poikki viritetyllä langalla, jolloin se antoi ottaa itsestään lähikuvia. Taisi olla tottunut ihmisiin kameroineen.

Kuubansmaragdikolibri (*Chlorostilbon ricordii*)

Kimalaiskolibri (*Mellisuga helenae*)

Päätähden esiinmarssia odotellessa paikalle tuli pari turistia lisää. Isäntä näytti meille pihan perällä häkissä säälittävän näköisenä kyyhöttävän otuksen. Siinä oli hutia, suurehko kaniinimainen jyrsijä. Hutialajeja on Karibian alueella tusinan verran, joista osa on uhanalaisia ja osaa pidetään viljelykasvien tuholaisina. Ehkä tämä yksilö oli jälkimmäisiä. Mieleni teki päästää se vapaaksi, mutta en kuitenkaan ruvennut ”kettutyöksi”. Pitihän isännän vieraanvaraisuutta sen verran kunnioittaa.

Havahduin ajatuksistani kun isäntä älähti jotain. Siinä se nyt oksalla istui – päivän päätähti - **kimalaiskolibri** koko komeudessaan. Jos niin voidaan tässä tapauksessa sanoa, sillä kyseessä oli tosiaankin tosi pikkuruinen ja vieläpä vihertävänharmaa lintu. Valon osuessa siihen sopivasti, näkyi kaulassa punaisena sähköyvä rusetti. Myös päässä oli joitakin punaisia sulkia. Ilmeisesti kyseinen yksilö oli naaras tai nuorisoa. Kohta se jo suristelikin pörräämään ruokinta-automaatin ympärille, turistien kameroiden raksuttaessa. Välillä se siirtyi kukkivan puun oksille, jossa isompi sukulainen sitä kuitenkin vähän hätisteli. Näitä kuvatessani oli selkäni taakse automaatile lennähtänyt sähköyvä koiras kimalaiskolibri. Olipa hienoa, että sekin ehti paikalle.

Hutia

Kimalaiskolibri koiras

Pudotin pari turistipesoa isännän lippaaseen ja toivotin hyvät päivän jatkot. Autolle kävellessäni vastaan tuli pari uutta turistia. Jos jokainen kolibrien ihailija antoi pari kolikkoa, niin ei ihme että isäntä toivotti vieraat hymyillen tervetulleiksi pikku puutarhaansa.

Iltapäivän vietin majapaikassa leväten. Kävinhän minä jopa Karibianmeressä pulahtamassa ja toteamassa, että vesi oli kirkasta ja suolaista. Koska merenelävät ovat

Kuubassa kohtuullisissa hinnoissa, niin päätin uskaltaa kokeilla ensimmäistä kertaa elämässäni hummeria päivälliseksi. Onneksi tein niin, sillä se oli suussa sulavan herkullista. Majatalon kokki kehuikin hummerin tomaattikastikkeessa olevan hänen bravuurinsa.

Ennen auringonlaskua lähdin vielä pikku kävelylle. Tällä kertaa kylästä pois päin. Asutun alueen loppuessa hiekkatietä reunusti mangrovekasvusto. Sekä tietenkin jätekasat. Lintumaailmaa edustivat muutama kerttulilaji, piivi, amerikantuulihaukka, isoliskokäki, sekä iloisena yllätyksenä mangroven kätköissä piileskellyt **valkoibis**. Erään jättekasan vieressä lojui vanha kondorin raato. Käännyin takaisin, mutta päätin mennä rannalle ja kävellä sitä myöten majapaikkaani.

Amerikansipi (*Actitis macularia*)

Rantaviivassa piipersi pari pelotonta amerikansipiä. Metsän yllä lensi petolintu, mutta etäisyydestä ja huonosta valosta johtuen en saanut kunnon kuvia siitä, joten harmikseni en saanut pinnaa tästä kuubanlintuhaukaksi epäilemästäni lajista. Kauempana pienen meren poukaman toisella puolen istui lehdettömässä puussa toinen petolintu. Mutta tällä oli niin lyhyt pyrstö, että epäilin sitä mustahaukaksi tai karakaraksi. Joten ilman pinnaa jäin siitäkin. Poukaman rannalla olevat haikarat sentään tunnistin. Toinen oli sinihaikara ja toinen valtava valkoinen haikara. Myöhemmin kuvien perusteella määritin sen amerikanharmaahaikaran valkoiseksi muodoksi.

Seisoin pitkään paikallani katsellen kun sinihaikara oli lennähtänyt poukaman tälle puolen ja lähestyi minua matalassa vedessä kalastellen. Lopulta se nousi siivilleen, jolloin uskalsin taas liikkua. Huomasin pelästyttäneeni sepelkalastajan läheisestä puusta lentoon. Pääskyt olivat taas saapuneet hyönteispyyntiin meren ylle ja auringon viime säteet hävisivät näkyvistä kun lopettelin kävelyretkeäni.

Tiistaina minulla oli edessä pitkä ajopäivä. Sitä ennen söin aamiaisen taas auringonnousua ihastellen. Biitsillä käveli rantakanoja – tai ainakin kanoja rannalla - ja varisten ääntely hauskutti edelleen. Laskua oli vähemmän hauska maksaa, mutta eipä tuota hintaa ihan hirveän pahaksi osaa sanoa: 2 yötä rantatalossa, 2 aamiaista, 2 päivällistä, yksi olut ja 5 puolentoista litran vesipulloa, yhteensä 95 CUCia. Ainoa miinus tässä majapaikassa oli ”pikku”viallinen WC-pytty, mutta ei siitä sen enempää, ettette pääse syyttämään paskan puhumisesta...

Kuubalainen rantakana

Ajoin Australiaan tankkaamaan (kuulostaapa erikoiselta) ja jatkoin itään autopistaa. Poikkesin Santa Clarassa leikkimässä ”normituristia” ja kunnioitin läsnäolollani Che Guevaran monumenttia. Jatkoin yhä motaria itään, niin pitkälle kuin se oli valmistunut, jonka jälkeen matka jatkui pienemmillä teillä. Tien varren kylteissä kerrottiin kunkin tieosuuden kuolonuhrien määrä. Piristävää.

Jossakin Ciego de Avilan jälkeen pysähdyin kahvitauolle, jonka ainoa lintuhavainto oli varpunen. Tosin kalkkunakondoreitahan oli ilmassa melkein joka paikassa. Samaten lehmähaikaroita näkyi säännöllisesti.

Tulipahan siinä ajettua myös Floridan läpi, kunnes saavuin isoon Camagüeyn kaupunkiin. Melko

pian sen jälkeen käännyn etelään pikkutielle, joka vei Najasaan ja Beléniin, jossa minun oli tarkoitus majoittua seuraavaksi yöksi. Tiessä oli päällystettyjä osuuksia, mutta suurin osa oli erittäin pölyävää punaista hiekkaa höystettynä nyrkin kokoisilla kivillä. Najasan kohdilla pysähdyin jokea ylittävälle sillalle. Joessa kahlasivat lehmä seuranaan lehmähaikara, kyyryhaikara, liejukana ja pari ania.

Lehmä (*Bos taurus*) ja lehmähaikara (*Bubulcus ibis*)

Saavuttuani Beléniin yritin etsiä käsiini luonto-opas Pedro Regalladon. Minut neuvottiin luonnonpuiston portille, jossa kyselin porttivahtilta Pedroa. Porttivahti ei puhunut englantia, mutta lopulta minulle selvisi, ettei Pedro ollut paikalla, vaan opastamassa jotakin ryhmää jossakin. Sanoin että etsin myös majapaikkaa ja pyysin päästä sisään. Se ei kuulemma onnistunut, koska minulla ei ollut varausta. Olin ihmeissäni. Kysyin oliko kylässä casa particulareja. Ymmärsin että lähimmät olivat Camagüeyssa. Minulla ei ollut mitään haluja ajaa parikymmentä kilometriä takaisin päin surkeaa tietä. Päätin mennä etsimään muutamaa paikallista erikoisuutta ja tulla jonkin ajan perästä takaisin, josko Pedro olisi silloin saapunut.

Palmuvaris (*Corvus palmarum*)

Olin lukenut että paikallisen hautausmaan lähistöltä voisi löytyä muutama hyvä laji. Onneksi luutarhaan oli opaskyltti, joten sinne ei ollut vaikea löytää. Välittömästi autosta ulos astuttuani kuulin kuubanvaristen nasaalit äänet, mutta myös vähän tutumpaa raakuntaa. **Palmuvarikset** olivat siis paikalla ainakin. Ulkonäön perusteella nuo kaksi saaren varislajia vaikuttivat mahdottomilta erottaa toisistaan. Onneksi niiden äänet erosivat täysin, joten pystyin arvaamaan kumpia oli minkäkin puun tai palmun latvassa. Etenkin kuubanvariksilla on tapana olla äänessä jatkuvasti. Edes papukaijaparvi ei pärjännyt niille metelöinnissä.

Mistä tulikin mieleeni, että molempia kuubalaisia papukaijoja näkyi luutarhan ympäristössä. Samoin tuulihaukka, karibianvaikertajakyyhkylä, liskokäki, pallokiitäjiä, kuubanraitatikka, piivejä, matkijoita, antillienrastas, kerttuleita, turpiaaleja ja sirkkusia. Paikalla puhalt reipas tuuli, mutta olin kuulevani preeriaturpiaalin laulua hetken, mutta varmaksi en sitä voinut sanoa.

Isotyranne (*Tyrannus cubensis*)

Toiseksi uudeksi retkipinnaksi alueella säännöllisesti tavattavista lajeista sain **karibianpurppurakyyhkyn**. Pyörittyäni hautausmaan ympäristössä tunnin verran näkemättä paikan kolmatta erikoisuutta, päätin ajaa hieman edemmäksi. Enkä turhaan, sillä noin kilometrin ajettuani näin lehdettömällä oksalla hyvän kandidaatin. Vilkaistu kiikareilla isonokkaiseen lepinkäistä

muistuttavaan lintuun varmisti lajiksi **isotyrannin**. Jäin hetkeksi paikalle kuvaamaan lintua. Kohta paikalle tuli toinenkin lajin edustaja, jonka ensin paikalla ollut tylästi ajoi pois.

Huomasin hämärän laskeutuvan ja lähdin katsomaan olisiko Pedro tullut paikalle. Ei ollut. Ja pääsy luonnonpuistoon, samoin kuin paikkakunnan ainoaan majapaikkaan evättiin minulta tylästi. Ei auttanut kuin jatkaa matkaa. Katsoin kartasta mikä voisi olla lähin kohtuullisen kokoinen kylä idän suunnassa, sillä takaisinpäin en halunnut lähteä. Amancia luki kartassa, ja sinne näytti menevän jonkinlainen tien tapainenkin. Pieni mutta suorahko.

Hetken ajettuani, huomasin auton edessä tiellä jotakin mielenkiintoista, jonka takia kannattaisi pysähtyä. Pikimusta jättimäisen kokoinen maantiepistiäinen raahasi vielä suurempaa lamauttamaansa tarantellaa tien poikki. Olin haltioissani, sillä tämmöistä en ollut odottanut näkeväni. En edes tiennyt noin isoja pistiäisiä olevan olemassa. Sen täytyi olla ainakin kymmensenttinen. Samassa ymmärsin, mitä olivat olleet tummat isot hyönteiset, joita oli lennellyt hautausmaan luona. Olin luullut niitä ensin kolibreiksi, mutta lentotapa ei aivan täsmännyt.

Menin kameran kanssa lähemmäksi pistiäistä. Äkkiä pistiäinen laski irti uhristaan ja lähti kävelemään minua kohti. En ollut koskaan kuullut, että tiepistiäiset olisivat pistäneet ihmistä, mutta katsoin kuitenkin parhaaksi jättää ötökkä rauhassa saaliinsa pariin ja siirsin itseni ajoneuvon suojiin.

En olisi arvannut, miten järkevä teko se oli, ennen kuin kotimaahan palattuani yritin selvittää, mikä laji oli kyseessä. Meinasin

tipahtaa tuoliltani kun pistiäislaji – tai ainakin suku - selvisi. Tai en sen vuoksi mikä se oli, vaan siksi että tämän *Pepsis*-sukuun kuuluvan *Tarantula Hawkin* (ei suomalaista nimeä) pisto on luokiteltu Schmidtin asteikon mukaan hyönteismaailman toiseksi kivuliaimmaksi heti luotimuurahaisen pureman jälkeen! Piston jälkeistä kipua on kuvailtu välittömäksi, sietämättömän hellittämättömäksi kivuksi, joka lamaannuttaa ihmisen täysin kykenemättömäksi tekemään muuta kuin huutamaan tuskasta! Ei kiitos. Voin aivan hyvin jatkaa elämääni ilman tuollaista kokemusta. Wikipedian mukaan pistos ei ole kuitenkaan vaarallinen(!?), eikä lääkinällistä hoitoa tarvita. Kivun jälkeen voi esiintyä paikallista punoitusta pistoskohdassa, mutta sen pitäisi häipyä viikon sisällä.

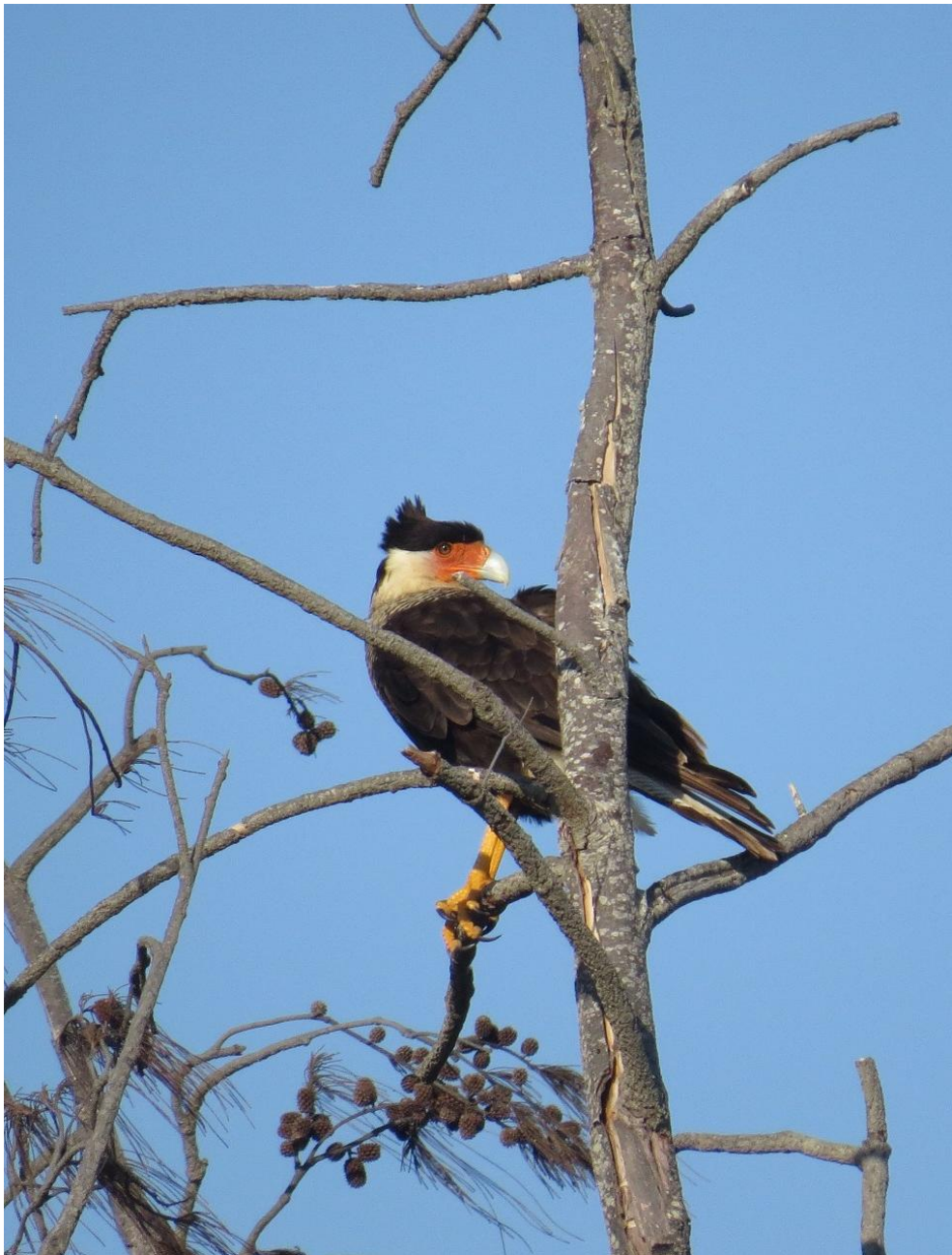
Niin – Olin siis matkalla kohti Amanciaa ja vaikka kartan mukaan sinne meni vain yksi tie, niin risteyksiä oli vähän väliä. Päätin ottaa taas käyttöni kikka kolmosen ja otin liftareita kyytiin. Ensimmäinen kyydin tarvitsija oli arviolta kymmenen-vuotias tyttö, joka tarvitsi kyydin vain muutaman kilometrin matkalle. Hän neuvoi ajamaan suoraan eteen päin. Seuraavaksi otin kyytiin kaksi miestä, ehkä isän ja pojan. Nuorempikin oli kolmissa kymmenissä. Vanhemmalla miehellä oli käsissään ritsa. Pyydystivätköhän he sillä lintuja vai oliko se jyräjöitä varten. Se ei selvinnyt koskaan, sillä meillä ei ollut yhteistä kieltä. Sen sijaan muutaman sata metriä ajettuamme, selvisi että Amanciaan päästäkseni minun olisi pitänyt kääntyä edellisestä risteyksestä oikealle. Jätin miehet kyydistä ja tein U-käännöksen.

Välittömästi risteyksestä käännettyäni edestäni lensi mustavalkea petolintu, **pohjantöyhtökarakara**. Olin heti paremmalla tuulella, vaikka hämärä pikkuhiljaa alkoi

muuttua pimeäksi. Ympärilläni levittäytyi silmin kantamattomiin sokeriruokopeltoja ja yhtä nopeasti kuin joka ilta, olikin jo täysin pimeää. Törmäsin Y- ja T-risteyksiin muutaman kerran ja luotin suuntavaistooni kun arvoin oikeaa reittiä. Aina välillä jostakin pilkotti jonkin talon sisältä vähän valoa. Edessäni auton valokeiloissa vilahti väliin ison näköisiä lepakoita, muutamia pikkujyrsijöitä juoksi tien yli ja kahdesti pelästyin jonkin pöllön tien vierestä lentoon. Lajia en lähtenyt edes arvailemaan.

Olin ajanut melkein tunnin, kun taivaanrantaan ilmestyi valon kajoa. Lähestyin siis Amanciaa. Huomasin vierelläni kulkevan rautatien ja talojen välimatkat tien varrella lyhenivät. Kohta löysin itseni jostain tehdasalueelta. Ilmassa oli raskas makea tuoksu, joten arvelin tehtaiden olevan sokeritehtaita. Joitakin ihmisiä tuli polkupyörineen vastaan. Pysäytin auton ja kysyin heiltä tietä Amanciaan. Emme juurikaan ymmärtäneet toisiamme, mutta he viittoilivat tulosuuntaansa, joten sinne päin jatkoin.

Pohjantöyhtökarakara (Caracara cheriway)

Pian huomasin olevani umpikujassa keskellä tehdasaluetta. Pyörää taluttava nuori mies ja hänen jalkaisin kulkeva tyttöystävänsä (saattoi se olla vaimokin) kulkivat tehdasalueen poikki. He osasivat onneksi edes vähän englantia. He sanoivat, ettei tästä eteenpäin päässyt autolla, vaan minun pitäisi palata tulosuuntaani. Sieltä pääsisin kylään ja isommille teille. Huokaisin raskaasti ja lähdin tulosuuntaani.

Yritin kytätä kylään kääntyviä risteyksiä, mutta turhaan. Ajelin edestakaisin alueella löytämättä sieltä pois. Aloin olemaan epätoivoinen. Enkö ollut oppinut mitään muutaman päivän takaisesta seikkailustani pikkuteillä? Tankkikin alkoi olemaan tyhjä. Kirosin paskaa karttaani ja omaa tyhmyyttäni. Silloin huomasin vanhan tutun nuoren parin kävelevän vastaan. Yritin englanniksi sönköttää heille epätoivoista tilannettani. Hetken keskusteltuaan, tyttö hyppäsi Geelyn takapenkille ja alkoi opastaa minua. Käännyimme edestakaisin ajamaltani tieltä pienelle kärrypolulle, joka vei junaradan yli. Kohta tyttö sanoi, että jäisi tässä kyydistä, mutta opasti minua jatkamaan matkaani vain suoraan, kunnes tulisin isommalle tielle, josta piti kääntyä oikeaan. Kiitin tyttöä ja läksin köröttelemään kärrypolkua eteenpäin.

Aloin selvästi olemaan taajama-alueella, mutta päätin vielä kerran kysyä ohikulkijalta neuvoa. Pysäytin autoni keski-ikäisen naisen vierelle ja kysyin (englanniksi tietenkin) veikö tämä tie Amancian keskusta? Nainen näytti kauhistuneelta ja kiirehti paikalta pois. No, en varmaankaan ollut mitenkään kovin edustavan näköinen koko päivän ajeltuani, mutta että suorastaan pelottava...

Vielä muutamaan umpikujaan ajettuani löysin lopulta Amenciaan. Siellä näytti olevan jonkinlaiset festivaalit menossa. Noin muutoin kaupunki ei näyttänyt mitenkään houkuttelevalta, enkä nähnyt majatalojen kylttejä, enkä edes huoltoasemaa, josta olisin voinut tankin täyttää. Päätin lähteä pohjoiseen kohti Colombian kaupunkia, joka kartan perusteella oli Amanciaa suurempi. Tiellä liftasi nuori mies, jonka otin kyytiin varmuuden vuoksi, vaikka nyt oltiinkin jo melko selvillä vesillä. Mies olikin matkalla sopivasti Colombiaan. Ennen kyydistä pois jääntiä hän neuvoi minulle mistä löytäisin avoinna olevan huoltoaseman.

Sinne ajaessa huomasin yhden hotellinkin, mutta päätin jatkaa vielä matkaa. Tankkasin ja jätin Colombian taakseni. Kohta kaupungin rajan jälkeen vaalea pöllö istui aidan tolpassa. Jarrutin ja peruutin hieman, että saisin sen ajovaloihin. Siinäähän istui **tornipöllö**, elis minulle.

Se olikin viimeinen jännittävä asia sinä iltana. Ajoin Las Tunasiin ja siitä vielä n. 80 km etelään kohti Bayamon kaupunkia. Tarkoitukseni oli viettää seuraava päivä Granman alueella Kuuban etelärannikolla. Yhdentoista aikaan katsoin että minun oli parempi pysäyttää auto ja käydä nukkumaan. Olin kymmenen, viidentoista kilsan päässä Bayamosta keskellä sokeriruokoviljelmiä. Katsoin sopivan peltotien, jota pitkin ajoin muutaman sata metriä, jotta päätien liikenne ei häiritsisi kauneusuniäni.

Tajusin etten ollut koko päivänä syönyt aamiaisen lisäksi, kuin kourallisen suolapähkinöitä ja yhden energiapatukan. Tajusin myös että kuluvan päivän aikana olin ajanut yhden mantereen (Australian), yhden osavaltion (Floridan), sekä yhden eteläamerikkalaisen maan (Kolumbian) läpi. Ei ihme että uuvutti...

Kuubanraitatikka (*Melanerpes superciliaris*)

Las Tunas – Playa St Lucia - Morón

15.2.2017

Mukavaksi en voi vuodettani Geelyn etuistuimella väittää, mutta nukuin jopa yllättävän hyvin – noin neljä, viisi tuntia – tietysti välillä heräillen. Aamiaiseksi oli vielä yksi energiapatukka ja vettä. Laskeskelin jäljellä olevia auton vuokrapäiviä ja tulín siihen tulokseen, että jos nyt tuhlaisin vuorokauden Granman alueella, ei minulle jäisi kuin yksi päivä aikaa seikkailemiseen Cayo Cocolla ja sen lähisaarissa. Koska Granman alueen lintuhavainnoista en etukäteen ollut lukenut yhdestäkään retkiraportista, tein ratkaisuni Cayo Cocon hyväksi.

Amerikanjassana (*Jacana spinosa*) ja amerikanliejukana (*Gallinula galeata*)

Aurinko ei ollut vielä noussut, kun ajoin takaisin Las Tunasiin, josta jatkoin pohjoisrannikolle vievälle tielle. Manatin kohdalta käännyn ajamaan länteen. Jossakin näillä paikkeilla tajusin laskeneeni auton vuokrapäivät väärin. Minulla olisi edelleen neljä täyttä päivää auto käytössäni. Olin ajanut yöpymispaikaltani jo yli sadan kilometrin päähän. Kauniisti sanottuna minua harmitti melkoisesti. Ei pitäisi laskeskella mitään ennen aamukahvia. Kahvia, jota en edelleenkään ollut saanut. En kääntynyt enää takaisin tutkimattomalle etelärannikolle, vaan päätin viettää ”ylimääräisen” päivän paikoissa, joissa raporttien perusteella tiesin lintuja olevan. Olisi kuitenkin ollut mukava käydä myös paikoissa, joista ei juurikaan matkaraportteja löytynyt.

Jalohaikara (*Ardea alba*)

Amerikanharmaahaikara (*Ardea herodias*)

Poikkesin aivan rannikolla sijaitsevalle Playa Santa Lucian tielle. Muistelin että Playa St. Lucia oli mainittu jossakin retkiraportissa. Välittömästi käännettyäni tälle tielle huomasin tien molemmilla puolilla mielenkiintoisen näköisiä lutakoita. Pysähdykseni tuotti välittömästi eliksen, kun nuoruuspukuinen **amerikanjassana** tallusteli vesikasvuston päällä lutakon tienpuoleisessa reunassa. Sen takana oli amerikanliejukana ja lutakon vastarannalla puun latvassa oli jalohaikara komeine koristehöyhenineen. Vastarannalla vesikasvien päällä tallusteli toinen amerikanjassana, mutta tämä oli aikuisen puvussa. Sitten vasta huomasin toisen ison valkoisen haikaran maassa äskeisen haikaran alapuolella. Tällä oli todella pitkä kaula ja muutenkin se näytti paljon isommalta kuin puussa istuva jallu. Oranssinpunertavat jalat varmistivat sen olevan amerikanharmaahaikaran valkoista *occidentalis*-rotua. (Tosin mukanani olevassa kirjassa lintu oli kuvattu keltajalkaiseksi.)

Itse Playa Santa Lucia vaikutti tyypilliseltä turistipaikalta pitkine hiekkarantoineen ja uusine hotelleineen, mutta ihmeen hiljaista siellä oli. Näin siellä vain kourallisen ihmisiä. Jalkauduin hetkeksi niin meren puolen hiekkarannoille kuin laguunin puolellekin. Meren puolella en nähnyt mitään ihmeellistä. Palmujen alla hyppi muutama joka paikan ruskokruunukerttu ja taisi siellä olla jokunen mölyturpiaalikin.

Laguuni oli hieman tuottoisampi. Lehmähaikara vaikutti olevan täällä yleinen. Hyvin kaukana näin pienen parven **karibianflamingoja**, melkeinpä vain vaaleanpunaisena nauhana. Vähän lähempänä riuttaa muistuttavilla kivillä oli **amerikanmerimetsoja** ja kahlaajia, joista tunnistin muutaman tundrakurmitsan, pitkäkoipsisirrin ja keltajalkaviklon. Linnut olivat kuitenkin sen verran kaukana, että jokaista lintua en pystynyt määrittämään. Ylitseni lensi parvi ruskopelikaaneja, joiden yllä kaarteli yksinäinen kalkkunakondori.

En jäänyt paikalle asumaan vaan palasin länteen vievälle tielle. Maisema tämän tien varrella oli karun näköistä piikkipensaikkoa. Mutta ainakin matkijat ja anit viihtyivät tienvarsipusikoissa. Aina silloin tällöin matkaani piristivät amerikantuulihaukat. Havaitsin myös muutaman töyhtökarakaran.

Ajaessani jonkin pikkukaupungin läpi huomasin viime tingassa suuren kuopan tiessä. Täysjarrutuksesta huolimatta en saanut autoa pysäytettyä ennen kuoppaa, ja joku auton alustassa tömähti kuopan vastarinteeseen, ehkä öljypohja. Sen seurauksena auto sammui ja valtava pamahdus oli saanut kaikki ympärillä olevat jalankulkijat tuijottamaan onnetonta turistia. En kehdannut hypätä autosta ulos tutkimaan mahdollisia vaurioita, vaan yritin startata moottoria. Onnekseni auto käynnistyi. Kaasutin paikalta ja päätin tutkia mahdollisia vaurioita myöhemmin. Seurasin kuitenkin silmä kovana auton öljyvaloa, joka kaikeksi onneksi pysyi pimeänä. Kerrankin.

Sinihaikara (Egretta caerulea)

Puolilta päivin törmäsin harvinaisuuteen nimeltä tienvarsikahvila ja sain vihdoin aamukahvia. Kahvilan takapihalla sain ihailla pusikossa hiippailevaa sinihaikaraa. Matkaa jatkaessani, huomasin tienvarren kyltistä olleeni Boliviassa!

Heti yhden jälkeen olinkin jo Morónissa, jossa olin suunnitellut viettäväni seuraavat kaksi yötä, sillä Morónista on (kohtuullisen) lyhyt matka Cayo Cocoon ja sen lähisaarille. Koska tämä saariketju on käsittääkseni pyhitetty all inclusive hotelleille, ei sen majoitustarjonta allekirjoittanutta houkutellut.

Ajelin Morónin kaupungin katuja sopivaa majapaikkaa etsien. Välittömästi Morónin pohjoispuolella sijaitti Laguna de Lechen järvi, joten halusin majoittua kaupungin pohjoislaidalle. Ensimmäinen majapaikka josta pysähdyin kysymään, oli vapaa ja niinpä siirsin itseni ja kamani sen yläkerran huoneeseen. Kävin suihkussa ja lepäilin muutaman tunnin. Ikkunan ulkopuolella sirkuttivat varpuset.

Aikuisia ruskopelikaaneja

Sovin majatalon isäntäväen kanssa että he valmistaisivat minulle aterian kuudeksi. Joten minulla oli pari tuntia aikaa käväistä Laguna de Lechellä. Saavuttuani sinne huomasin järven päällä olevan houkuttelevan näköisen ravintolan. Olin melko nälkäinen oltuani melkein pari vuorokautta ilman ruokaa, mutta päätin kestää vielä pari tuntia syömättä.

Lintumaailma järvellä osoittautui runsaaksi. Kymmeniä ruskopelikaaneja ui järven selällä, niin aikuisia kuin nuoriakin lintuja. Amerikanmerimetsot ja –nokikanat olivat myös hyvin edustettuina. Amerikantylli varoitteli parkkialueen reunassa sorakentällä. **Sääksi** lensi muutaman kerran yli ja keisarifregattilintu kerran. Mangrovepuiden varjossa rantaviivassa hyönteisjahdissa oli kerttuli, joka valokuvista myöhemmin vahvistui **purokerttuliksi**.

Purokerttuli (*Parkesia motacilla*)

Kelluvan vesikasvuston päällä hyönteisiä pyydysteli kuubankerttuli. Myös muutama tukkakoskelo ui rannan tuntumassa. **Amerikantukkasotkia** oli isompi, noin parinkymmenen yksilön parvi. Mangrovepuiden juurakoiden luona ui yksinäinen amerikanliejukana, jonka takana juuri ja juuri näkyvissä varjoisan juuren päällä istui **ruskoviheltäjäsorsa**. Eräästä järven poukamasta pelästyin lentoon oliivimerimetson. Lisäksi näin useita amerikansipejää ja nokisiipilokkeja, sekä tietysti kondoreja, ruskokruunukerttuleita, aneja, matkijoita ja turpiaaleja. Autolle palatessa minua ilahdutti vielä loistokerttuli ja kultakurkkusirkkusten perheryhmä.

Amerikantukkasotkia (*Aythya collaris*)

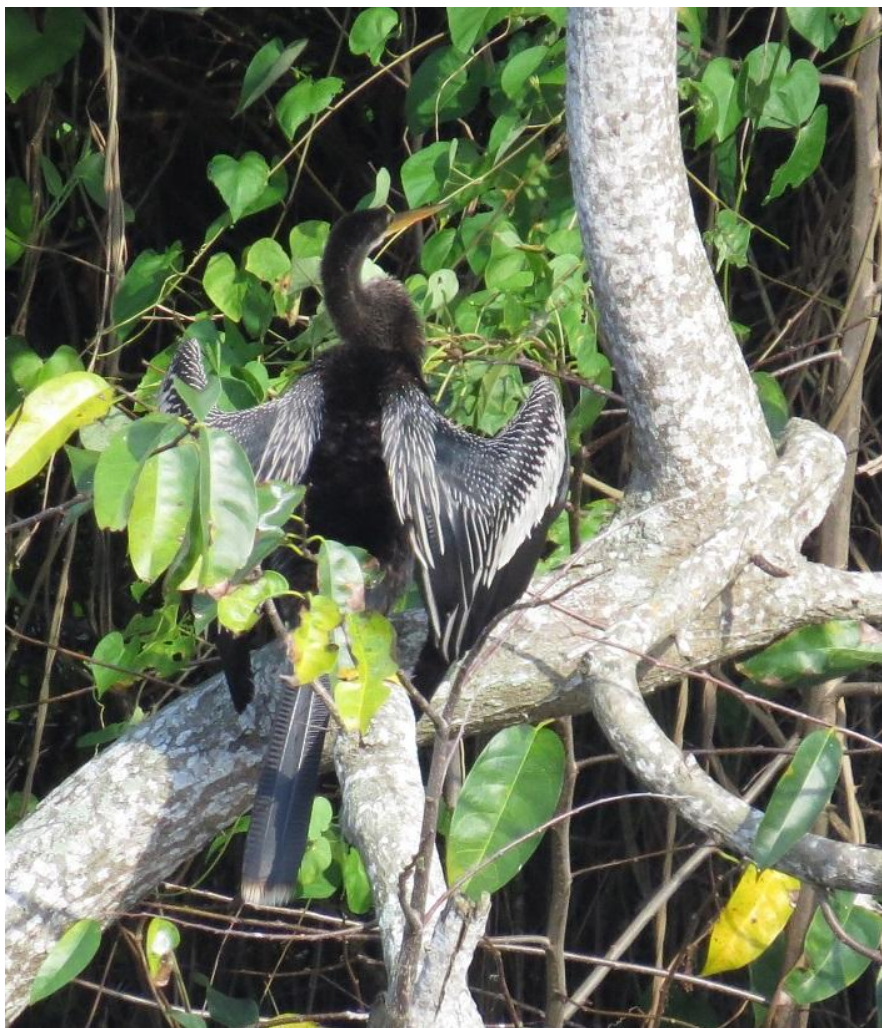

Amerikantylli (*Charadrius vociferus*)

Tie kaupunkiin seuraili kanavan vartta ja kun huomasin amerikanharmaa-haikaran (tällä kertaa "normaalin" värisen) kanavan vastarannalla puun latvassa, pysäytin auton. Naapuripuussa istui jallu ja näiden alapuolella komea **anhinga** eli amerikankäärmekeula. Se oli jäädä minulta kokonaan huomaamatta, mutta onneksi se liikahti sen verran, että kiinnitin siihen huomiota.

"Normaalin värinen" amerikanharmaahaikara

Amerikankäärmekeula eli anhinga (*Anhinga anhinga*)

Olin majatalolla puoli kuuden maissa ja ruokapöydässä hyvissä ajoin. Ateria oli hyvin runsas, mutta ei laadultaan yltänyt kovinkaan ylös reissun muihin aterioihin verrattuna. Söin kuitenkin nälissäni kuivaksi käristetyn kanan ja lähes kaiken muunkin ja kiitin ateristiä. Sitten olinkin valmis painumaan pehmeään sänkyyn puhtaiden lakanoiden väliin.

Morón – Jardines del Ray - Morón

16.2.2017

Olin aamiaispöydässä kuudelta ja kyselin siinä syödessäni isäntävältä varovasti hyvää illallisaikaa. Isäntä ei onneksi loukkaantunut, vaan mainosti tietävänsä kaupungin parhaan ravintolan. Uskoin tämän ja hän lupasi varata minulle pöydän kuudeksi.

Amerikanmerimetso (*Phalacrocorax auritus*)

Jardines del Ray on yhteisnimitys saariketjulle, joka levittäytyy Kuuban pohjoisrannikolla. Suurin saarista on Cayo Coco, joka ei tarkoita Kookossaarta vaan libissaarta. Tämä mielessäni ajoin varhain torstaiaamuna 28 km pitkää pengertietä kohti saarien ketjua.

Karikukko (*Arenaria interpres*)

Pengertien molemmin puolin levittäytyi matala merialue. Karibianflamingojen vaaleanpunaisia parvia näkyi siellä täällä. Ruskopelikaanit ja amerikanmerimetsot kalastelivat. Pysähdyin nähdessäni tutunolaisia kahlaajia. **Karikukkoja** käveli tienvieren kivikossa. Rannasta lehahti lentoon karibianhaikara. Havaintoja tein myös nokisiipilokista, tukkakoskelosta ja kuningastiirasta.

Antillienmölyturpiaali

Ennen Cayo Cocolle saapumista tie haarautui kahtia. Oikealle kääntyvä tie vei naapurisaari Cayo Romanon kautta pienelle Cayo Paredon Grandelle, jossa sijaitsi majakka. Majakan ympäristö oli mainittu useassa matkaraportissa hyvänä lintupaikkana, jossa saattoi havaita mm. harvinaisen paksunokkavireon.

Sitä ennen minun oli kuitenkin löydettävä sinne. Patotien loputtuakin tienvartta reunustivat pienet laguunit ja vesialtaat. Toiset olivat tyhjiä, kun taas toiset täynnään lintuja. Mutta ensimmäisenä törmäsin komeaan pohjantöyhtökarakaraan. Eräälle sillalle pysähdyin kuvaamaan luolapääskyjä, mölyturpiaaleja ja kuningastiioja.

Kuubanmustahaukka (*Buteogallus gundlachii*)

Seuraavana retkilistalleni päätyikin päivän ensimmäinen elis: **Kuubanmustahaukka**, joka istui pelottomana aivan tien vieressä kasvavan pensaan latvassa. Ehdin hädin tuskin lähteä liikkeelle, kun huomioni kiinnittyi vasemmalla puolellani lentäviin kahteen ruusukapustahaikaraan. Miten kauniita ne olivatkaan lennossa, kun taas laskeuduttuaan ne näyttivät lähinnä lintumaailman klovneilta.

Ruusukapustahaikara (Platalea ajaja)

Välittömästi Geelyn vauhtiin kiihdytettyäni minun piti taas jarruttaa. Viereisessä altaassa oli melkoiset syömingit menossa. Vähintään yhdeksän lintulajia oli yhdessä parvessa: Oliivimerimetsot, ruskopelikaanit, ruusukapustahaikarat, valkoiibikset, lumi- karibian- sini ja **klovnihaikarat**, sekä pitkäjalat kahlasivat ja uivat muodostaen varsinaisen "ralliparven". Tilanteen kruunasi suoraan ylitseni lentänyt nuori keisarifregattilintu.

Matkaa jatkaessani huomasin Cayo Romanolla olevan menossa isomman luokan tieremontit. Vähän joka puolella oli raivaustraktoreita, kaivinkoneita, tiekarhuja ja sora-autoja. Uusia tiepätkiä, jotka eivät tietenkään näkyneet kartassa, oli ilmestynyt saarelle. Epäilemättä tämäkin saari aiottiin täyttää valtavilla hotellikomplekseilla.

Ajelin pitkin leveintä soratietä useita kilometrejä. Molemmin puolin tietä oli silmän kantamattomiin matalahkoa mangrovepensaitikkaa. Jossain vaiheessa alkoi tuntumaan, että olin tullut liian pitkälle. Käännyin ympäri ja ajoin takaisin päin kunnes kohdalleni osui tienhaara, josta pääsi oikealle. Onnekseni se osoittautui oikeaksi reitiksi majakalle. Tälläkin tiellä tehtiin levennystä ja useita sora-autoja ajoi vastaan.

Keisarifregattilintu (*Fregata magnificens*)

Äkkiä edessäni tiellä ryömi jotakin. Sain jarrutettua juuri ajoissa, etten ajanut otuksen päälle. Otus oli rapu, joka raahasi kotiloa mukanaan. Tämä oli ensimmäinen kerta kun tutustuin maalla elävään erakkorapuun, tai yleensäkkään erakkorapuun, mutta kuivalla maalla elävistä erakkoravuista en ollut aiemmin edes kuullut. Mutta selvä erakkorapu se kuitenkin oli.

Jätin auton majakan portille ja lähdin kiertämään majakkaa. Rannassa oli joitakin sukelluksen harrastajia, nokisiipilokkeja ja yksinäinen ruskopelikaani. Tyrskyt huuhtelivat rantakiviä, joilla kipitti taskurapuja. Majakan toisella puolen näkyi pari kalastajaa pitkin onkivapoineen ja majakan rapuilla makasi laiha musta koira. Muuten paikka vaikutti hylätyltä.

Jätin majakan pihamaan ja lähdin kävelemään yhtä monista pensaikon keskellä kulkevista pikkuteistä. Takaani kuului kuubanmustahaukan vihellys. Se lensi ohitseni ja laskeutui vähän matkan päähän pensaaseen latvaan. Tie kulki reilun kymmenen metrin päästä pensaasta, mutta haukkaa ei tuntunut häiritsevän vimmatusti kuvaava lintuharrastaja kulkiessani sen ohitse.

Tie päättyi kohta rantaan, jossa kalkkunakondori istuskeli tyrskyjen ulottumattomissa olevalla kalliolla. Liekö jotain kalanraatoa nokkinut siellä. Palasin samaa tietä. Nyt mustahaukka kohosi siivilleen ja saman tien näin ilmassa toisenkin yksilön.

Valitsin seuraavan tien ja läksin sitä seurailemaan. Pieniä vikkeliä liskoja juoksi jaloistani kivikoiden suojiin. Karibianpiivi, taiturimatkija, ruskokruunukerttuli, tiaiskerttuli, kyömy nokkasirkku ja kultakurkkusirkkunen näyttäytyivät. Äkkiä kuulin ääntä, joka muistutti opettelemaani **paksunokkavireon** ääntä. Lintu ei missään vaiheessa suostunut näyttäytymään niin pitkään, että olisin saanut siitä kuvaa, mutta se äänteli säännöllisesti. Onneksi sain siitä kiikareilla irti sen verran tuntomerkkejä, että varmistuin lajista.

Seuratessani vireota pensaikkoon löysin matalan vesialtaan, jonka rantamilla kahlaili amerikanvikloja, pitkäjalkoja, lumi- ja jalohaikaroita, sekä valkoiibis. Keskellä allasta oli särkkä, jolla istuskeli kolmisenkymmentä kuningastiiraa, pari tundrakurmitsaa, muutama amerikanmerimetso ja ruskopelikaani.

Kuningastiiroja (*Sterna [Thalasseus] maxima*), tundrakurmitsa ja taustalla amerikanpitkäjalkoja.

Tavoitelajin löydyttyä lähdin kävelemään autolle, sillä vesipulloni oli tyhjentynyt niiden melkein kahden tunnin aikana, jotka olin alueella patikoinut. Keskipäivän aurinko paahtoi kuivaa pensaikkomaata, jossa vain harva puu kasvoi niin korkeaksi, että olisi suonut varjoa janoiselle. Vielä huomasin pusikon kätköistä sirkkutangan, sekä karibiantyrannin ja auton lähettäviltä amerikantuulihaukan, ennen kuin pääsin paahteelta suojaan.

Sora vain ropisi Geelyn pohjaan kun huristelin kohti Cayo

Cocoa. Vielä ennen saaren vaihtoa pysähdyin kuvaamaan tönkökarakara pariskuntaa, joiden ”kauneimman hetken” missasin kameroineni vain muutamalla sekunnilla. Mutta olivat ne muutenkin oikein valokuvauksellisia.

”libissaarella” tiet muuttuivat päälystetyiksi ja pientareilla oli istutettua nurmea. Hotelleja saaren halkovalle tielle ei näkynyt, sillä ne sijaitsivat Meksikonlahden puoleisella rannalla. Suunnitelmaani kuului, että ajan samoin tein saariryhmän läntiseen päähän Cayo Guillermolle, katsomaan mitä sillä oli tarjottavanaan lintuharrastajalle.

Myös Guillermon pohjoinen rantaviiva oli rakennettu täyteen hotelleja. Tai oikeastaan osa oli vasta rakenteilla. Melkein välittömästi saarelle päästyäni pysähdin lupaavan näköiselle järvelle. Tosin vesi oli mitä todennäköisimmin suolaista merivettä. Pieni flamingoparvi kahlasivat vettä siivilöiden keskellä ”järveä”. Altaan takaosassa näkyi lisää flamingoja, sekä joitakin pienempiä vesiäisiä. Otin putken autosta ja uusi retkilaji kirjautui listaani. Pitkäjalkojen ja sinisiipitaviparin seurana uiskenteli kaksi paria **lapasorsia**. Jostakin järvelle laskeutui karibianhaikara.

Karibianflamingo (*Phoenicopterus ruber*)

Kurkkasin vielä ennen matkan jatkamista tien toisella puolella olevaa hiljaisempaa vesiallasta. Sieltä löysin vain sini- ja jalohaikarat. Vähän väliä tietä reunustivat samantapaiset suolavesialtaat, mutta en vauhdissa havainnut niiltä uusia lajeja, joten ajoin niin pitkälle kuin tietä riitti, aina hiekkarannan parkkialueen ohi. Tien päätepisteessä puomin takana oli tehtaan tapainen rakennus, joten parkkeerasin auton tien sivuun ja jalkauduin. Tällä kohtaa oli kuitenkin mahdoton poistua tieltä, sillä niin tiheätä oli mangrovekasvusto. Yritin kiihkeästi löytää monien juuri täällä näkemän taiturimatikijan lähisukulaisen isomatikijan.

Tien pohjoispuolella nousi hiekkainen kukkula. Sen ja tien välissä oli leveä oja, jossa mangrovejuurakoiden lomassa puikkelehti muutama kerttuli, joista ehdin tunnistaa ranta-, loisto- ja naamiokerttulit. Kävellessäni parkkipaikalta hiekkarannalle vievän polun alkuun, pelästyin ojasta lentoon tutun oloisen kahlaajan. Se oli **amerikantaivaanvuohi**, joka katosi niin nopeasti ettei kuvan ottamiseen ollut mitään mahdollisuutta.

”Polku” rannalle oli puusta tehty siltamainen rakennelma, joka kulki puoli metriä – metrin hiekkaisen maan yläpuolella. Smaragdikolibri pörräsi lähipuskissa. Päivä oli vasta hiukan yli puolessa, mutta jo kauas rannalta kantautui salsan mökä. Antillienmölyturpiaalit yrittivät kilpailla ämyreiden kanssa äänekkydessä. Join

rantabaarissa pikaisesti kahvin ja palasin parkkipaikan läheisyyteen etsimään isomatkijaa.

Ehdin jo vähän innostua kun näin matkijan läheisissä pensaissa, mutta se osoittautui tuiki tavalliseksi taiturimatkijaksi. Taivaalla kaarteli kondoreita ja pelikaaneja, sekä yksi keisarifregattilintu. Lisäksi havaitsin karibianpiivin, mutta muuten tuntui olevan hiljaista. Päätin lähteä paluumatkalle.

Valkoiibis (*Eudocimus albus*)

Sinisiipitavi (*Anas discors*)

Pysähdyin taas muutamalle tienvarren lutakolle lintuja tiirailemaan. Lumi- ja karibianhaikarat olivat enemmistönä, mutta joukossa oli myös joku sinihaikara, sekä yhden yksilön edustuksella klovnihaikara ja valkoiibis. Korea sinisiipitavikoiras ui aivan tien vieressä. Kauempana hiekkasärkällä lepäili muutama kuningastiira, pari amerikansipiä, sekä kymmeniä, ellei satoja tulleja. Nämä olivat pienempiä kuin amerikantyllit ja varmistuivat myöhemmin kuvien perusteella **kanadantylleiksi**. Myös pitkänokkaisia **rämekurppeloita** näkyi usean kymmenen yksilön parvi kahlailemassa matalassa altaassa. Tein vielä yhden pysähdyksen Cayo Guillermissä, altaalla jossa flamingot esittivät tanssinomaista ruokailukulttuuriaan.

Râmekurppelo (Limnodromus griseus)

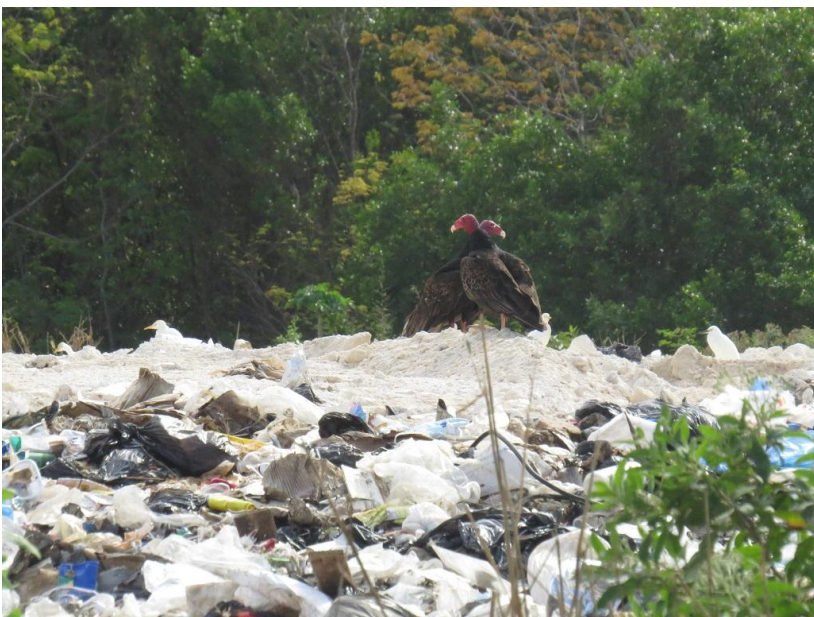
Ylitettyäni sillan Cayo Cocolle nousi tien pientareelta lentoon kaksi amerikanharmaahaikaraa, yksi kumpaakin värimuotoa. Kohta saarelle saavuttuani huomasin oikealle kääntyvän kärrypolun pahasen ja ajattelin kävellä pienen lenkin. Paikasta löytyikin taas yksi vesiallas ja altaasta useita rämekurppeloita, sekä kyyryhaikara. Taiturimatkijaperhe tervehti minua pensaan oksilta palatessani autolle.

Seuraavan pysähdyksen tein saaren kaatopaikalla. Kalkkunakondorien lisäksi siellä oli helpon sapuskan perässä lehmähaikaroita, sekä ehkä hieman yllättäen turkinkyhkyjä. Kaatista reunustavissa puissa oleili kokonainen yhdyskunta kuubanlauluturpiaaleja. Myös moskiitot –joiden vähyyttä olin ihmetellyt - tuntuivat viihtyvän siellä, joten jatkoin pian matkaa.

Amerikankyyryhaikara (*Butorides virescens*)

Seuraavaksi yritin löytää Cuevas des Jabalin, jossa piti oleman muutaman mielenkiintoisen lajin. Ensimmäinen yritys löytää luolille päättyi erään hotellin pihaan, mutta jo toisella yrittämällä löysin oikeaan paikkaan. Luoliin olisi päässyt pikkumaksusta, mutta minua kiinnostivat nyt muut asiat. Paikalla oli myös ravintola, joten salsan rytmeiltä ei voinut välttyä täälläkään. Lähdin seuraamaan ravintolan taakse ja luolien ohi vievää polkua.

Kaatiksen jengi

Saavuvin erään rakennuksen pihaan ja yllätykseni törmäsin siellä kolmeen lintuharrastajaan. Kuubalaisen lintuoppaan seurassa oli kaksi vanhempaa kanadalaista leidiä. Pihan perälle oli järjestetty ruokintapaikka, jossa vaikuttikin olevan kuhina päällä. Paikalla oli antillienrastaan lisäksi neljän eri kyyhkylajin edustajia: pieniä suomuvarpuskyyhkyjä, pilkkasiipikyyhkyjä, karibianvaikertajakyyhkyjä, sekä aivan uutena tuttavuutena **pronssiviiriäiskyyhkyjä**. Viimeksi mainittu oli toinen lajeista, joiden takia olin paikalle tullut ja ne olivatkin ruokinnalla enemmistönä. Sitä toista paikan erikoisuutta – orientenkerttulia – ei ikävä kyllä näkynyt. Sen sijaan kukkivan pensaan kimpussa näkyi kuubansmaragdikolibri, sekä sinikerttuli.

Karibianvaikeraajakyyhkyn takana pronssiviiriäiskyyhkyjä (*Geotrygon chrysia*)

Sain lintuoppaalta muutaman hyvän vihjeen, joista toinen osoittautuikin myöhemmin hyödylliseksi. Iltapäivä oli jo pitkällä ja matka Moróniin pitkä, joten minun oli aika lähteä. Täytin Cayo Cocolla vielä auton tankin ja läksin köröttelemään patotielle päin. Olin hädin tuskin päässyt tien alkuun, kun matkan tekoon tuli stoppi seisovan autojonon vuoksi. Kohta kävi ilmi, että oli sattunut liikenneonnettomuus. Vartin päästä jono alkoi vetää. Lisäksi tapahtui sellainen ihme, että taivaalta alkoi tulla vettä. Eikä se ollut mitään pientä tihkua, vaan kunnon trooppinen rankkasade. Joten kotimatalla en tehnyt lintuhavaintoja.

Virkistäydyttyäni isäntä lähti ”kädestä pitäen” opastamaan minua ravintolaan. Olihan se aika monen mutkan takana, joten en sinne varmaankaan muuten olisi löytänytään. Sade oli hieman laantunut, mutta ei lakannut, joten meillä oli sateenvarjo mukana. Isäntä tyrkkäsi sen minulle ravintolan portailla ja lähti itse sateessa tallustamaan kotiinsa. Tällaista toimintaa sanoisin jo hyväksi palveluksi.

Melkein räyskän kokoinen kuningastiira.

Ravintola oli lähes täynnä paikallisia ja oli siellä yksi suuri seuruekin pitkässä pöydässä juhlimassa, ilmeisesti koko suvun voimin. Onneksi menyy löytyi myös englanniksi ja koska olin vähintäänkin nälkäinen kuin talviunilta herännyt karhu, tilasin annoksen joka vaikutti suurimmalta (ja oli listan kallein). Siihen sisältyi ainakin hummeria, katkarapuja ja jotakin kalaa. Kyytipojaksi otin pari Bucaneroa.

Ruokailun aikana oli taas satanut kaatamalla, mutta veden tulo oli tauonnut ainakin siksi ajaksi kun kävelin takaisin majapaikkaan, joten sontsalle ei tullut käyttöä.

Majapaikkaan päästyäni totesin isännälle: "Toivottavasti huomenna ei sataisi." Johon isäntä sanoi jotakin siihen malliin, että kyllähän tuo saisi sataa, sillä seudulla ei oltu saatu vettä pariin vuoteen. Pohjavesikin oli ennätys alhaalla. Painuin nolona untemaille.

Morón – Jardines del Ray – Cienaga de Zapata

17.2.2017

Amerikan- ja keltajalkaviklo tuntuivat viihtyvän yhdessä.

Klo 5.25 lähdin ajamaan kohti Cayo Guillermo tavoitteenani löytää isomatkija näin aamuvarkaisella, ennen turistimassojen saapumista alueelle. Noin seitsemän aikaan olin perillä. Kun pyörin kiikareineni parkkipaikalla tuli paikallinen luonto-opas luokseni. Ensiksi luulin häntä "vain" joksikin puistotyöntekijäksi, mutta pian selvisi, että hän tuntee lintuja ainakin jonkin verran, vaikkei meillä yhteistä kieltä ollutkaan. Näytin hänelle kirjasta isomatkijan kuvan. Hän nyökkäili ja viittoili minua seuraamaan itseään.

Kohta seuraamme liittyi myös nuorempi opas, joka puhui muutaman sanan englantia. Kävelimme tien vieriä edestakaisin, mutta kohdelajia ei vain löytynyt. Muutaman kerran taiturimatkiijat ja karibiantyrannit nostivat lintumiehen sykettä, mutta ei mitään mistä olisi voinut isomatkijaa vääntää.

Ei aamu silti turha ollut. Tien vieren ojassa oli taas vilskettä edellispäivän malliin. Vuorotahtiin päitään nykivät rinnakkain seisovat keltajalka- ja amerikanviklo - taas yksittäiset lajinsa edustajat. Aloin jo epäillä, että nämä viihtyivät paremmin näin yhdessä, kuin oman lajinsa parissa. Tällä kertaa ojasta lehahti lentoon merimetsolaji, luultavasti pienempi oliivimerimetso, mutta näin sen vain vilaukselta. Juurakossa hyppeli kovasti päänvaivaa aiheuttanut kerttunen. Ottamieni kuvien perusteella se nimettiin lopulta *Bird forumin* asiantuntijoiden avustuksella keltakerttuliksi. Ilmeisesti kyseessä oli nuori koiras, jolla ei ollut vielä aikuisen ruskeaa päälakijuovaa, vaan keltainen pää. Hämmennystä aiheutti myös sen harmaa kauluri. Mutta rinnassa oli punaruskeita juovien aiheita. Aikuisella keltakerttulikoiraalla punaruskea juovitus on selkeä tuntomerkki.

Paikalla olivat myös karibianhaikara, ruskokruunu- ja rantakerttuli. Näin reissun toisen naukumatkijan ja kolmannen sepelkalastajan, pari lajia turpiaaleja ja kuubansmaragdikolibrin. Ylilentoja suorittivat ruskopelikaanit ja fregattilintu.

8.45 lähdin paluumatkalle Moróniin, jossa olin luvannut olla aamiaisella kymmeneltä. Niin kiire ei kuitenkaan ollut, etten olisi ehtinyt tekemään havaintoja matkan varrelta. Päivän lajilistaan kertyi edellisten lisäksi nokisiipilokki, lumi-, sini-, amerikanharmaa-, jalo-, lehmä-, kyyry- ja ruusukapustahaikara, valkoiibis, karibianflamingo, amerikanmerimetso, sinisiipitavi, tukkakoskelo, amerikantuulihaukka, töyhtökarakara, sääksi, kalkkunakondori, karibianpiivi, naamio-, keltarinta-, sini- ja tiaiskerttuli, kultakurkkusirkkunen ja kyömynokkasirkku.

Amerikanpelikaani (*Pelecanus erythrorhynchos*)

Edellisenä päivänä *Cueva de Jabalilla* tapaamani lintuopas oli neuvonut minua olemaan silmät tarkkana **amerikanpelikaanien** varalta patotien Cayo Cocon puoleisessa päässä, missä niillä oli tapana kalastella aamupäivisin. Siellähän niitä oli parikymmentä yksilöä ja minä sain uuden lajin elislistaani.

Söin aamiaisen ja lepäilin, kunnes puolilta päivin pakkasin kamani autoon, maksoin laskun (74 CUCia) ja lähdin ajelemaan kohti Zapatan soita, jossa olin päättänyt viettää laskuvirheen seurauksena syntyneen "ylimääräisen" päivän. Tai ainakin yön ja aamun.

Sääksi (Pandion haliaetus)

Ajoin Morónista etelään Ciego de Avilaan, jossa käännyn länteen seuraillen päätieta aina Jatibonicoon asti. Sieltä ajoin Sancti Spiritukseen ja Trinidadiin. Noiden kaupunkien puolivälissä tein yhden pysähdyksen nähtyäni potentiaalisen eliksen kaartelevan kumpuilevassa maalaismaisemassa. **Amerikanhiirihaukkan** se siinä kaarteli, joten ei tarvinnut tämän lajin osalta tyytyä vangittuun yksilöön. Samalla paikalla kuulin laitumen keskellä sijaitsevasta pusikosta laulua, ja hetken päästä sain kiikareihini laulajankin, **preeriaturpiaalin**. Näin kymmenen minuutin jaloittelu tuotti minulle kaksi elistä.

Edellä mainittujen lajien lisäksi mainittakoon vielä kuubanvarisparvi La Güiran kylästä Trinidadin itäpuolelta. Muutoin lajisto oli hyvin tuttua edellisiltä päiviltä.

Trinidadia on sanottu Kuuban kauneimmaksi kaupungiksi, joten halusin ajaa sen vanhankaupungin läpi, sen sijaan että olisin valinnut nopeimman reitin. Muutkin turistit olivat ilmeisesti lukeneet matkaoppaista tämän tiedon ja kapeat nupukivikadut olivatkin turistien kansoittamat. Itse en viitsinyt jalkautua. Tyydyin vain katselemaan värikkäitä vanhoja taloja ajopelini ikkunoista.

Trinidadista jatkoin kaunista, osittain saaren etelärannikkoa pitkin kulkevaa tietä Cienfuegosiin, joka muistutti eurooppalaista suurkaupunkia eniten käymistäni Kuuban kaupungeista. Juuri ennen poistumistani kaupungista onnistuin ajamaan harhaan. Ajauduin laitakaupungin kujalle, jonka ympäristö oli suorastaan slummiä. Paikalliset katsoivat ihmetellen eksynyttä turistiautoa. Katu oli kauheassa kunnossa suurine kuoppineen. Niitä ja keskellä tietä nukkuvia koiria kierrellen saavuin lopulta jonkinlaiseen hylättyyn satamaan, jonka rannalla oli kanttaan myöten upoksissa ruosteinen rahtilaiva. Rahtilaivan tornissa seisoj sinihaikara. Rantaan johti vain yksi tie, joten minun oli palattava tulosuuntaani.

Lopulta auringon jo lähetessä taivaanrantaan löysin *National Autopistaa* osoittavat opasteet ja niitä seuraten löysin motarille. Aurinko laski mailleen sinä aikana kun ajelin motaria länteen. Australian kohdalla käännyn Playa Largaan johtavalle tielle. Toki sekoilin hetken Australian kujilla, ennen kuin löysin pilkkopimeässä oikean tien.

La Turbaan johtava kärrypolku löytyi pimeästä huolimatta heti, olihan se tuttu neljän päivän takaa. Tällä kertaa ajoin polkua niin pitkälle kuin pääsin ja aloitin yöpymispuuhat jo 19.30. Olin näet päättänyt nukkua tämänkin yön kiinalaisvalmisteisessa peltimajassa, jotta olisin auringon noustessa pelipaikoilla peukku- ja sirkkujahdissa. Aluksi yritin nukkua kuskun pukilla, sitten takapenkillä kippurassa (moskiittojen vuoksi en viitsinyt avata ikkunaa, jotta olisin saanut jalat suoraksi), mutta havaitsin etupenkin kuitenkin paremmaksi vaihtoehdoksi ja siirryin loppuyöksi sinne.

Cienaga de Zapata – Santa Marta

18.2.2017

Olosuhteisiin nähden kohtalaisesti nukutun yön jälkeen heräsin noin 6.27. Hätkähdin kun tajusin jonkun kävelevän auton vieressä. Keski-ikäinen ukkeli siinä oli kalaan menossa. Mietin olinkohan herännyt hänen aiheuttamiinsa ääniin. Ukko vaikutti vähintäänkin yhtä hämmästyneeltä kuin minäkin.

Aurinko ei ollut vielä noussut näkyviin, mutta taivaanranta oli värjäytynyt kauniin punaiseksi karkoittaen aamuhämärää valon tieltä. Lähdin kävelemään kalastajan perässä polkua pitkin syvemmälle Zapatan suoalueelle suurin toivein.

Kuubankerttuli (*Teretistris fernandinae*)

Lintuja ilmaantui pikkuhiljaa näkösalille hämärän ja sumun seasta. Pensaas latvassa taituroiva siniliejukana, naamiokerttuli, amerikanharmaahaikara ja loistokerttuli olivat aamun ensimmäiset linnut. Äkkiä polulla edessäni vilahti pensaikkoon joku nisäkäs. "Hutia!" – oli ensimmäinen ajatukseni. Näin otuksen vain takaapäin ja se oli ollut harmahtava ja töpöhäntäinen. Ajattelin, että

tarkemmin laji selviäisi vasta kotimaassa kirjallisuutta tutkimalla (*Lynxin* loistavasta *Handbook of the Mammals of the World* –kirjasarjasta). Selvisihän se empiiristen tutkimusten jälkeen. Kyseessä oli ollut kaniini! Hutioilla on kaikilla pitempi häntä. Ihminen on jossain vaiheessa rahdannut kaneja Kuubaankin, jossa karkulaiset (tai tarkoituksella vapautetut) olivat tietenkin villiintyneet ja tehneet sitä lajilleen niin luonteenomaista asiaa...

Kyömyrnokkasirkku (*Melopyrrha nigra*)

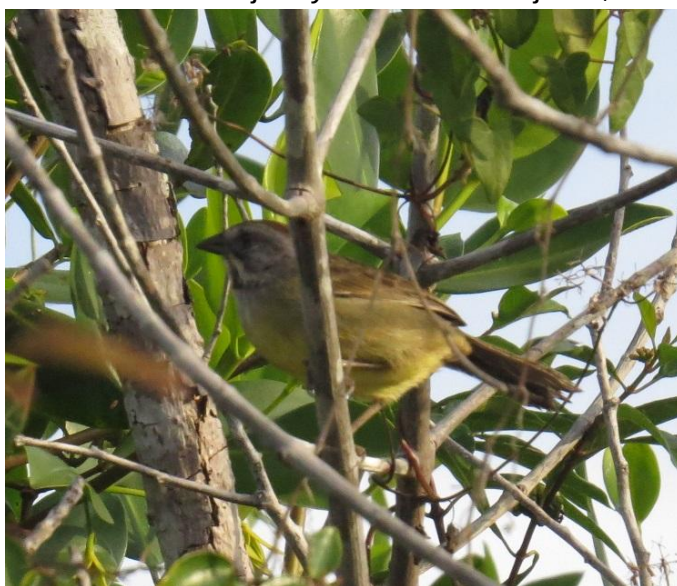
Vähän väliä pysähdyin sirkuttamaan, sihistelemään ja pihistelemään kuubanpeukaloisia ja –sirkkuja näkyviin houkutellakseni, mutta laihoihin tuloksin. Sen sijaan havaitsin muutaman paksunokkauikun, yöhaikaran, kyömyrnokkasirkun, anin, kuubankerttulin, sinisääsikertun, taiturimatkijan, mölyturpiaalin ja smaragdikolibrin.

Olin juuri kuvaamassa kaunista pienehköä perhosta, kun huomasin linnun liikkuvan puussa yläpuolellani. Kohotin kiikarit silmilleni ja siinä se nyt oli: **kuubansirkku!** Jatkoin innoissani yhä pidemmälle polkua seuraillen. Välillä suhistelin ja kiikaroin hartaasti ympäristöä, mutta peukku ei vain suostunut näyttäytymään. Näin sentäs toisenkin kuubansirkun. Tämä yksilö etsi ruokaa maasta.

Kahdeksan jälkeen päätin palata autolle. Pieni parvi oliivimerimetsoja istui kanavan toisella puolella puun latvassa. Tein havaintoja myös naukumatkijasta, kuubantodista, kuubanturpiaalista, sekä tietenkin ruskokruunukerttulista.

Kuubansirkku (*Torreornis inexpectata*)

Muutama kalastaja käveli vastaani, ennen kuin saavuin autolleni. Autoni viereen olikin ilmaantunut linjuri-kuorma-auto, jonka keula tukki tien. Koputtelin kuormurin ovia ja kurkin sinne sisään, mutta mitä ilmeisimmin äskettäin vastaani kävelleet kalastajat olivat vastuussa kuormurin jättämisestä tielleni. Näytti siltä etten pääsisi jatkamaan matkaani vähään aikaan.

Kävelin vähän matkaa kalastajien perään, mutta polun haarautuessa, en viitsinyt arvuutella mihin he olivat suunnanneet. Palasin autoille. Tutkin ja mittailin, että minkälaiset mahdollisuudet minulla oli päästä kuormurista ohitse. Raivasin vähän risuja ja pahimpia piikkipensaas oksia maasta ja taivuttelin pensaita. Onneksi paikalla ei ollut ojaa, puita tai isoja kiviä. Niinpä hyppäsin kiinanihmeeseen ja ihan pikkaisen puskien läpi oikaisten kaasutin paikalta pois.

Päätin pysähtyä lintuja katselemaan vielä joksikin aikaa, paikkaan jossa olin ollut muutamaa päivää aiemmin. Tarkistin samalla auton, ettei siihen ollut tullut suurempia naarmuja. Renkaatkin olivat ehjät.

Callisto sp

Lähtiessäni pikku kierrokselle ympäristöön huomasin kuolleen kalkkunakondorin keskellä tietä. Ei se siinä edellisenä päivänä ollut. Tai sitten en vain pimeässä ollut huomannut sitä. Raato näytti kyllä ihan tuoreelta. Mihin lie kuollut. Kuolleen kondorin yllä palmussa istui pari elävää lajitoveria. Olivatkohan ne suremassa kuollutta toveriaan vai odottamassa sopivaa hetkeä aterioinnille?

En jäänyt seuraamaan niiden seuraavaa liikettä vaan elättelin yhä pientä toivonliekkiä rinnassani kuubanpeukaloisen näkemisestä. Näin aamulle uusia lajeja: karibianvaikertajakyyhkyn, kyyryhaikaran, kiipijäkerttulini, karibiantyrannin, piivin, töyhtökarakaran, antillienrastaan ja tumman turpiaalin, jonka höyhenpeite ei kuitenkaan ollut täysin musta. Hetken elättelin toiveita, että lintu olisi punaolkaturpiaali naaras, mutta nokka näytti tukevammalle ja ehkä höyhenpukukin oli liian ruskea tälle. Todennäköisesti kyseessä olikin naaraspuolinen hohtoturpiaali.

Peukku en edelleenkään saanut elikseksi. Päätin jatkaa matkaa, sillä tarkoitukseni oli ehtiä ihmisten ajoissa pohjoisrannikolle ja löytää majapaikka viimeiseksi kolmeksi yöksi jostakin Varaderon läheltä.

Naukumatkija (Dumetella carolinensis)

En ajanut harhaan kovinkaan montaa kertaa matkalla Santa Martan pikkukaupunkiin, heti Varaderon naapurissa. Tarkoitukseni oli ajaa sinne Cardenasin kautta, mutta jostain syystä löysinkin itseni Matanzasista. Onneksi ajomatka saaren läpi etelästä pohjoisrannikolle ei ollut pitkä ja tie Matanzasista Varaderoon oli vanha tuttu.

Santa Martaan päästyäni aloin etsimään itselleni majapaikkaa. Ensimmäisestä itseään majapaikkana mainostavasta paikasta en saanut ketään kiinni. Toinen paikka oli täyteen varattu, mutta ystävällinen omistaja soitteli muutaman puhelun. Pikku odottelun jälkeen hän ilmoitti minulle tilanneensa polkupyörä"taksin" erääseen majapaikkaan kaupungin laidalla. Yritin selittää, että minulla on auto ja voisin ajaa sillä sinne, mutta kielimuuri kohosi liian korkeana välissämme. Katsoin helpommaksi hypätä kolmipyöräisen takaistuimelle ja lähdin katsomaan, minkälainen majapaikka määränpäässä odotti.

Majatalolla muutaman korttelin päässä minua odotti äiti, tytär ja tyttärentytär, joista kukaan ei osannut englantia, mutta paikka vaikutti mukavalta, huoneet olivat siistit ja sain jopa kupillisen kahvia (joka tietenkin myöhemmin oli laskussa mukana).

Huoneistoni sijaitsi yläkerrassa, jonne pääsi ison kattoterassin kautta. Toisella puolen terassia sijaitsi toinen vuokrahuoneisto. Huoneistoni sisälsi keittiön, kylpyhuoneen ja makuuhuoneen, jossa oli parisängyn lisäksi kerrossänky, joten tilaa minulla ainakin olisi.

Kävelin muutaman korttelin matkan hakemaan autoani ja päätin vähän ajella kaupungilla etsiäkseni autopesulan, sillä valkoinen Geelyni oli kauttaaltaan punaisen tomun peittämä. Ajattelin, että auton pesettäminen ennen sen palauttamista olisi halvempaa, kuin maksaa siitä vuokraamolle. Lisäksi toivoin, ettei vuokraamon väki puhtaana auton nähtyään epäilisi, että olisin ajellut huonoilla teillä ja mahdollisesti kolhinut auton alustaa jotenkin...

Siinä Santa Martan katuja kurvaillessa huomasin U-käännöstä tehdessäni, että auton moottori meinasi sammua. Ymmärsin bensatankin olevan lähes tyhjän. En halunnut tankata autoa ennen sen pois viemistä, joten päätin palata autopesulaa sen enempää etsimättä majapaikkaani.

Raahattuani matkatavarani autosta huoneistooni menin alakertaan mielessäni illallispaikan etsintä. Poissa ollessani majatalon isäntä oli tullut paikalle ja osoittautui oikein hyväksi englannin puhujaksi. Syykin siihen selvisi, kun hän kertoi päivätyökseen Varaderolaisessa hotellissa työskentelemisen. Selvisi myös, että *tässäkin casa particularesissa* tarjoiltiin illallista. Niinpä söin illallisen omalla kattoterassilla.

Minulle ei muuten koko kolmepäiväisen talossa olon aikana selvinnyt, oliko isäntä naimisissa vanhemman vai nuoremman naisen kanssa. Vahva epäily oli kuitenkin, että ehkä sittenkin nuoremman.

Lopetellessani illallistani uudet naapurinikin saapuivat päiväretkeltään. He osoittautuivat oikein mukavaksi nuorehkoksi pariaksi ja olivat kotoisin Sveitsistä. Kuuntelin kateellisena tuon nuoren sveitsiläisen naisen hyvää espanjan kielen taitoa hänen jutellessaan talon väen kanssa vaivattomasti ja vannotin taas itselleni, että minun olisi mentävä espanjaa opiskelemaan. Ihmetellessäni hänen loistavaa espanjaansa, hän kertoi levansa syntynyt espanjassa. No ilmankos...

Kerrankin voi sanoa yhtään liioittelematta, että auto lähti joka aamu käyntiin kuin palmun alta.

Olin tilannut aamiaisen seitsemäksi, jonka jälkeen lähdinkin ajelemaan kohti Varaderolaista autovuokraamo. Vuokrasopimuksessa luki, että auto olisi palautettava kymmeneltä. Ajattelin, että minun oli hyvä lähteä liikkeelle ajoissa, jos vaikka bensa sattuisi loppumaan kesken. Muutamassa tiukemmassa mutkassa auto nyki ja moottori oli tukehtua, mutta lähti sitten taas vetämään ja pääsin kuin pääsinkin vuokraamolle. Kello oli vasta varttia yli yhdeksän kun olin sen edessä. Vuokraamon ikkunat olivat pimeinä ja ovet lukossa. Tarkistin vielä kerran auton sisustan siltä varalta etten ollut jättänyt sinne roskia tai omia tavaroitani. Hansikaslokeron kansi jäi käteeni. Asentelin sen takaisin paikoilleen ja vaikka tiesin etten ollut rikkonut sitä, toivoin ettei vuokravirkailija avaisi sitä.

Onneksi vuokraamo ei ollut Varaderon keskustassa vaan vihreällä hotellialueella ja golfkentän vieressä, joten saatoin viettää tunnin verran laatuaikaa katselemalla lintuja. Eräs sääskikerttu näytti hiukan poikkeavalta, mutta en nähnyt sitä tarpeeksi hyvin, jotta olisin saanut väännettyä siitä kuubansääskikertun. Erään vuokra-auton katolla seisoskeli valkoinen haikara, joten väänsin siitä peltilehmähaikaran (erittäin harvinainen lehmähaikaran kuubalainen alalaji). Paikalla näkyi myös mölyturpiaaleja, ruskokruunu- ja pensaskerttuleita, taiturimatkija, varpusia, pallokiitäjiä, karibianvaikertajakyyhkyä ja yksi smaragdikolibri.

Peltilehmähaikara (Bubulcus ibis automobilis)

Vihdoin muutama kymmenen minuuttia kymmenen jälkeen vuokraamon virkailija tuli paikalle. Hän osoittautui samaiseksi miekkoseksi, joka oli luovuttanutkin auton minulle. Olin ihan varma, että joudun maksamaan ylimääräistä ainakin auton pesusta ja sormet ristissä toivoin, ettei autoon ollut ilmestynyt uusia lommoja ja naarmuja. Ojensin avaimet miekkoselle ja hän alkoi tutkia auton sisätiloja. Pidättelin suurin piirtein hengitystä hänen kurkkiessaan penkkien alle ja lokeroihin. Sitten hän avasi hanskalokeron, joka jäi tietenkin hänen käteensä... ”Kaikki kunnossa”, ilmoitti hän painaessaan hansikaslokeron paikoilleen. Kivi tipahti sydämeltäni. Ilmeisesti vika oli hänelle tuttu.

Ulkoapäin en ainakaan huomannut hänen autoa sen tarkemmin katselevan ja menimme konttoriin tekemään paperityöt. Virkailija antoi minulle 150 CUCin takuusumman takaisin. Näytin varmaankin äimistyneeltä, sillä hän kysyi oliko joku hullusti? Kielsin minkään olevan hullusti – ihmettelin vain, eikö auton pesusta tarvinnut maksaa mitään, mutta sitä en sanonut ääneen.

Virkailija tarjosi minulle kyytiä Varaderon keskustaan ja viittoili juuri palauttamani kärryn suuntaan. Kysyin varovasti, oliko täältä kuinka pitkä matka keskustaan ja pääsikö sinne rantaa myöten kävellen? Virkailija puhui jotakin melkein kymmenestä kilometristä ja hotellien omista rannoista. Minua vähän hirvitti, mutta päätin ottaa tarjouksen vastaan, olihan paperityöt tehty. Joten jos bensa loppuisi nyt kesken, en joutuisi maksumieheksi. Pienet espanjankieliset haukut kyllä kestäisin.

Bensa riitti keskustaan. Kiitin kyydistä, virkailija kaasutti tiehensä ja minä painuin kilometrien mittaiselle rannalle kuin kunnon turisti ainakin. Tosin tunsin itseni ”mustaksi lampaaksi” istuskellessani palmujen varjossa, kun muut makasivat auringossa

tai harrastivat vesileikkejä. Pari tuntia palmujen katveessa istuttuani ja lueskeltuani päätin käydä tuliaisia ostamassa läheiseltä krääsätorilta. Lisäksi hain kaupasta vettä ja välipalaksi ”länsimaisia perunalastuja sellaisessa pyöreässä purkissa” (ei sentäs nimellä ihan mainosteta). Ne olivat vain noin neljänneksen kalliimpia, kuin sama tuote kotimaassa.

Rengasnokkalokki (*Larus delawarensis*)

Iltapäivän paahteessa kävely kaupungin kaduilla ei juurikaan kiinnostanut, niin päätin kävellä rantaa myöten. Se osoittautui onnistuneeksi valinnaksi, sillä törmäsin rannalla reissun viimeiseen elikseen, kun yksinäinen **rengasnokkalokki** nökötti rantaviivassa. Muita päivän aikana Varaderossa näkemiäni lintuja olivat pulu, turkinkyyhky, ruskopelikaani, keisarifregattilintu, nokisiipilokki ja kalkkunakondori. Rannalla palmujen ja puskien joukossa hyppeli tietysti myös ruskokruunukerttuleita, sekä mölyturpiaaleja. Lisäksi näin parin eri liskolajin edustajia, joista toiset olivat ennestään tuttuja ”kiharahäntäliskoja”. Suurimmat niistä arvioin noin kolmekymmentä senttisiksi.

Paahtavasta auringosta huolimatta päätin kävellä majapaikkaani Santa Martassa. Matka oli pitkä, mutta minulla ei ollut muuta kuin aikaa. Päästyäni Santa Martan puolelle kävin kahvilla ja olutostoksilla. Lopulta olin majapaikassa varttia yli kolme.

Loppupäivä menikin leväessä. Illallisen nautin taas omalla kattoterassilla ja tällä kertaa sveitsiläispari ruokaili kanssani samaan aikaan. Juttelimme useamman tunnin kaikenmaailman asioista matkustamisesta ja musiikista eri maiden poliittisten järjestelmien eroihin ja saattoipa siinä mennä muutama olut ja *cuba librekin*.

Perheen tai muiden suomalaisten kanssa matkustaessa tulee harvemmin juteltua kovinkaan paljon ulkomaalaisten kanssa, mutta nyt keskustelu - edes englanniksi käyty - oli tervetullutta vaihtelua. Olinhan viettänyt melkein kaksi viikkoa pääosin yksikseni. Eli parhaassa mahdollisessa seurassa, mutta liika on sentäs aina liikaa...

Curly-tailed Lizard (*Leiocephalus* sp)

Santa Marta

20.2.2017

Söin aamiaista taas seitsemältä kattoterassilla, jonka aikana päivänpinnoinhin ilmaantuivat varpunen, turkinkyyhky, kuubanlauluturpiaali, lehmähaikara ja pulu. Kahdeksan jälkeen lähdin tutustumaan Santa Martan ympäristöön. Suuntasin itään, eli meren rantaa kohti, josta arvelin löytäväni parhaiten lintuja.

Tiaskerttuli (*Setophaga americana*)

Lumihaukara (Egretta thula)

Kiertelin syrjäkatuja ja pusikoita kaupungin reunamilla, kuljeskelin öljynporauskentillä ja lopulta löysin myös rannalle. Ranta täällä oli kivikkoinen ja useimmissa kohdissa mangrovekasvustot estivät rantaviivaa pitkin kävelemisen. Keräsin kuitenkin ihan mukavan saldon lintuja aamupäivän aikana. Aamiaisella näkemieni lisäksi havainnoin kuubansmaragdikolibreja, ylitse lentävän angingan, ruskokruunu-, pensas- ja tiaiskerttuleita, sinisääsikerttuja, suomuvarpus- ja karibianvaikertajakyyhkyjä, sääksen, kalkkunakondoreita, jalo-, lumi- ja sinihaikaroita, pallokiitäjiä, isoliskokäen, kuubanhertikan, kultakurkkusirkkusia, ruskopelikaaneja, amerikanmerimetson, -viklon ja –tuulihaukan, sekä antillienmölyturpiaaleja. Näin myös pääskyjä, joista en taaskaan saanut selvää lajilleen, mutta epäilykseni oli suuri että olisivat olleet kuubansinipääskyjä.

Pink-spotted Hawkmoth (Agrius cingulata)

Aamun suurin yllätys oli mungo, joka livahti edestäni tieltä ja hävisi saman tien ryteikköön. Kuubaan oli kaniinien (ja muutaman muun vieraslajin) lisäksi joskus tuotu intialaisia suomungoja (l. intianpikkumangusti) hävittämään tuholaisia sokeriruokoviljelmiltä ja arvaahan sen, että ne olivat ajan saatossa levittäytyneet koko saarelle. Vieraslajin statuksesta huolimatta olin innoissani suomungosta, sillä se oli elis ja vasta toinen näkemäni mangustien heimon edustaja koko maailmassa. Pääsin ihailemaan aamupäivän aikana myös muutamia kauniita perhosia.

Reilun kahden tunnin tutkimusretken jälkeen vietin loput päivästä lepäillen ja lukien. Iltapäivällä kävin kaupungin keskustassa kaupassa olut- ja rommiostoksilla. Illalliseksi söin vielä viimeisen kerran hummeria ja nuoren parin palatessa koko päivän kestäneeltä saariristeilyltään nautimme rupattelun lomassa hiukan paikallisia juomia.

La Loma lähestyi uhkaavasti loppuaan.

Santa Marta - ...ja lento kotiin

21.2.2017

Nautin totuttuun tapaan taas aamiaisen seitsemältä, jonka jälkeen lähdin kävelylenkille. Viimeisenä Kuuban aamuna suuntasin kulkuni ensin kaupungista etelään, sitten pikkuteitä myöten länteen ja lopulta pohjoiseen aina melkein Varaderoon saakka, kunnes palasin kaupungin läpi majapaikkaan.

Kuljin pääosin erilaisten viljelmien keskellä, enkä törmännyt mihinkään uuteen ja ihmeelliseen, jollei pihoidilla näkemiäni kalkkunoita ja helmikanoja lasketa. Päivän lajilistaan kirjasin keltarinta-, ruskokruunu-, loisto- ja tiaiskerttulit, varpusen, pulun, turkin-, vaikertaja- ja suomuvarpuskyyhkyt, anin, kyyry-, lehmä- ja sinihaikarat, kalkkunakondorin, amerikantuulihaukan, taiturimatkijan, kultakurkkusirkkusen ja antillienmölyturpiaalin. Yhden talon terassilla oli häkissä kuubanamatsoni. Teki mieli päästää se vapaaksi, mutta viitsinyt alkaa rettelöimään viimeisenä päivänäni maassa.

Ruskokruunukerttunen

Iltapäiväni meni taas kirjaa lukiessa ja voimia kerätessä. Seitsemän jälkeen maksoin laskun ja hyvästelin majatalon väen, sekä sveitsiläiset ystäväni. Isäntä tilasi minulle taksin, joka ei tällä kertaa ollut vanha amerikanrauta, vaan 80 - 90-luvun vaihteen Fiat Tipo. Matka kentälle maksoi 30 CUCia, jonka jälkeen minulle jäikin paikallista valuuttaa vain sen verran, että pystyin syömään pikku välipalan kentällä.

Lähtöselvitys meni hyvin, lento lähti melkein ajallaan puolen yön maissa ja tällä kertaa sain jopa nukuttua koneessa muutaman tunnin. Keskiviikkona 22. helmikuuta iltapäivällä viiden maissa kone laskeutui Suomeen ja koska koneesta piti kävellä vieressä odottavaan terminaalibussiin, sain heti kotoisan vastaanoton kasvoja piiskaavan räntäsateen muodossa. Näin arki kolahti kylmänä ja välittömästi paratiisisaarella vietetyn kaksiviikkoisen jälkeen.

Yhteensä sain Kuubasta 121:stä lintulajista reissupinnan, joista 111 oli elämänpinnoja. Kuuban 26:sta endeemisestä lajista onnistuin näkemään 19, joten tavoitteita seuraavallekin reissulle jäi.

